

UCHWAŁA NR XLII/552/2022

RADY MIEJSKIEJ W ŚWIEBODZINIE

z dnia 31 maja 2022 r.

**w sprawie: przyjęcia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata
2022-2031”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r., poz. 559 ze zm.) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz.2268 ze zm.)

uchwała się co następuje:

- § 1. Przyjmuje się „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022 – 2031” stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Świebodzina.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Świebodzinie

Tomasz Olesiak

Załącznik nr 1
do Uchwały nr XLII/552/2022
Rady Miejskiej w Świebodzinie
z dnia 31 maja 2022r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022 - 2031

Świebodzin 2022

Spis treści

Wstęp	3
I METODYKA I PROCES TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	4
II REGULACJE PRAWNE	5
2.1. Podstawy prawne strategii	5
2.2. Zgodność strategii z dokumentami programowymi	6
II CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚWIEBODZIN.....	11
2.1. Położenie Gminy	11
2.2. Walory przyrodniczo-krajobrazowe	13
2.3. Sytuacja demograficzna.....	13
2.4. Kultura.....	16
2.4.1. Obiekty zabytkowe.....	16
2.4.2. Instytucje kulturalne	17
2.5. Edukacja	20
2.6. Sektor pozarządowy.....	21
III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWIEBODZIN	23
3.1. Rodzina świebodzińska w systemie pomocy społecznej	23
3.2. Bezrobocie	25
3.3. Niepełnosprawność.....	28
3.4. Domy Pomocy Społecznej	29
3.5. Wspieranie seniorów.....	30
3.6. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie	34
3.7. Charakterystyka Pieczy Zastępczej w Gminie Świebodzin	36
3.8. Bezdomność	38
3.9. Bezpieczeństwo publiczne	40
IV WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”.....	42
V ANALIZA SWOT	56
VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	66
6.1. Wizja i misja Gminy Świebodzin w zakresie polityki społecznej.....	67
6.2. Cele strategiczne i cele operacyjne.....	67
VII SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII	86
7.1. System aktualizacji strategii	86
7.2. Monitoring	87
7.3. Ewaluacja.....	87
ZAKOŃCZENIE	88

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2031 jest wieloletnim dokumentem programowym. Ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku. Zgodnie z tą Ustawą do zadań własnych o charakterze obowiązkowym gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Opracowanie i realizacja *Strategii* jest nie tylko koniecznością wynikającą z obowiązku nałożonego ustawą, ale i nieodzowną potrzebą kreowania zrównoważonego rozwoju społecznego, ukierunkowanego z jednej strony na wsparcie osób w najtrudniejszej sytuacji, a z drugiej na tworzeniu spójnego i skutecznego systemu polityki społecznej. Z uwagi na to, że okres obowiązywania poprzedniej *Strategii* upłynął w 2021 roku, nadszedł czas, by wytyczyć nowe cele i kierunki działań. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031* zorientowana jest na rozszerzenie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze szeroko rozumianej polityki społecznej. Niniejsza *Strategia* stanowi kontynuację dokumentu obowiązującego w latach 2015-2021; jest zgodna z założeniami polityki państwa, ustaw kompetencyjnych nakładających na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki, a także dokumentami strategicznymi na poziomie województwa, powiatu i gminy. Pojawienie się wirusa COVID-19 spowodowało poważne zagrożenie dla społeczeństwa w dziedzinie zdrowia publicznego oraz duże konsekwencje dla bezpieczeństwa ekonomicznego, demokracji czy kontaktów międzyludzkich. Niespotykana dotąd izolacja społeczna, wynikająca z wprowadzonych obostrzeń sanitarnych i kwarantanny narodowej, związana ze zdalną pracą i nauką, wpłynęła na nasilenie problemów i pojawienie się nowych trudności w rodzinach. Szczególnie jeśli do tego doda się bezrobocie i pogorszenie sytuacji materialnej. Ponadto trzeba nadmienić, iż obecna sytuacja ma wpływ na sposób opracowania *Strategii* i ograniczenie konsultacji w formie spotkań bezpośrednich. Zatem trzeba uwzględnić możliwość odzwierciedlenia się w najbliższych latach skutków pandemii w rodzinach i sytuacji mieszkańców gminy.

I METODYKA I PROCES TWORZENIA GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031 obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność projektowania zrównoważonego rozwoju społecznego z uwzględnieniem jego perspektyw, barier i zagrożeń. W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują działania umożliwiające osobom i rodzinom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Struktura *Strategii* wynika głównie z treści zapisów zawartych w art.16b ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z nim strategia powinna zawierać:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Zarządzeniem nr 123/K/2021 z dnia 12 kwietnia 2021 roku przystąpiono do opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031*. Został powołany Zespół ds. opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031*. Przewodniczącą Zespołu Zadaniowego została Pani Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie. Do jego członków zaliczono przedstawicieli Powiatowego Urzędu Pracy, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, Komendy Powiatowej Policji, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Urzędu Miejskiego, Świebodzińskiego Domu Kultury, Środowiskowego Domu Samopomocy w Świebodzinie, Biblioteki Publicznej w Świebodzinie. Do zadań Zespołu należy podejmowanie wszelkich działań wspierających merytorycznie i organizacyjnie proces opracowania *Strategii*, określonych szczegółowo w Harmonogramie opracowania „*Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031*”.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej na terenie Gminy Świebodzin opiera się na analizie danych ilościowych i jakościowych pozyskanych z ogólnodostępnych baz danych, w tym z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz bezpośrednio od przedstawicieli urzędów i instytucji powiązanych z realizacją polityki społecznej na poziomie gminy, powiatu, a także województwa lubuskiego. W celu dokonania diagnozy sytuacji społecznej na terenie Gminy Świebodzin przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród jej mieszkańców. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin* ma kilkuletni okres obowiązywania. Przygotowana na lata 2022-2031 jest zgodna z założeniami odnoszącymi się do polityki społecznej, dokumentów strategicznych przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim

i samorządowym oraz umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

II REGULACJE PRAWNE

2.1. Podstawy prawne strategii

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. *Strategia*, zgodnie z ustawą, powinna zawierać w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań. *Strategia* zgodna jest z następującymi aktami prawnymi, regulującymi zadania w obszarze polityki społecznej:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny,
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

2.2. Zgodność strategii z dokumentami programowymi

Uwarunkowania strategiczne i programowe lokalnej polityki społecznej znajdują swoje źródła w dokumentach strategicznych różnych szczebli: międzynarodowego, europejskiego, krajowego, regionalnego oraz lokalnego. Stanowią one kierunkowe wytyczne dla działań jednostek samorządu terytorialnego, zapewniając spójność działań i realizację nadrzędnych celów polityki poszczególnych szczebli, od których zależy przede wszystkim celowość i efektywność działań, a także możliwość pozyskiwania publicznych pieniędzy na ich realizację. *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031* pozostaje w zgodności z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym. Należą do nich:

- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030,
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030,
- Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju na rok 2020 (z perspektywą do 2030r.),
- „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji”, który uległ aktualizacji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku, Polityka społeczna wobec osób starszych 2030,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021-2030,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie świebodzińskim na lata 2011-2025.

Na szczeblu międzynarodowym należy zwrócić uwagę w szczególności na **Agendę na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030**, przyjęta została w dniu 25 września 2015r. Określono ambitny plan służący poprawie życia ludzi w każdym miejscu na świecie. *Agenda* ta ma uniwersalny, inkluzywny i niepodzielny charakter oraz stanowi wezwanie do działania skierowanego do wszystkich państw niezależnie od ich poziomu rozwoju. Podobnie jak pozostałe państwa OECD, Polska poszukuje obecnie sposobów możliwie najlepszej realizacji *Agendy* oraz osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju do 2030 r. W dniu 14 lutego 2017 r. polski rząd przyjął *Strategię na rzecz odpowiedzialnego rozwoju*, w której określono ponad 700 działań służących zwiększeniu dochodu polskich obywateli oraz wzmocnieniu spójności społecznej, gospodarczej, środowiskowej i terytorialnej w tym kraju. W strategii zdefiniowano nowy model rozwoju oraz strategiczną wizję, zasady, cele i priorytety rozwoju Polski do 2020 r. Uwzględniono w niej również perspektywę na kolejne dziesięć lat, do 2030 r., która ma pomóc Polsce w osiągnięciu celów zrównoważonego rozwoju. Niniejsze opracowanie przygotowano w celu wsparcia polskiego rządu w tym przedsięwzięciu poprzez przeanalizowanie, jakie miejsce zajmuje Polska w stosunku do celów zrównoważonego rozwoju oraz zaproponowanie polityk, które mogą jej pomóc w wyeliminowaniu luk w podejmowanych działaniach. Dokument obejmuje 17 celów zrównoważonego

rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań. Cele te są następujące: wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie; wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo; zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt; zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie; osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt; zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi; zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie; promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi; budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność; zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami; uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu; zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji; podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom; chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony; chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej; promować pokojowe i inkluzyjne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu; wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Na szczeblu krajowym istotne znaczenie ma **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030**, jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju obejmującym okres co najmniej 15 lat. Celem głównym dokumentu *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030* jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu uzależniono od podjęcia działań w trzech obszarach strategicznych: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. W każdym z tych obszarów strategicznych zostały określone strategiczne cele rozwojowe, które uzupełniono sprecyzowanymi kierunkami interwencji. Do celów rozwojowych zaliczono następujące cele: wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji; zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym; poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki; stworzenie Polski Cyfrowej; rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia; zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego; stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej; wzrost społecznego kapitału rozwoju.

W 2017 roku Rada Ministrów przyjęła także **Strategię na rzecz odpowiedzialnego rozwoju na rok 2020 (z perspektywą do 2030r.)**, została ona przyjęta 16 lutego 2016 r. przez Radę Ministrów. Dokument przedstawia wyzwania, jakie stoją przed polską gospodarką (tzw. pułapki rozwojowe), a także zarysowuje przykładowe instrumenty gospodarcze, finansowe i instytucjonalne, koncentrując propozycje działań wokół pięciu filarów rozwojowych. Prezentuje on nowe podejście do polityki gospodarczej, a także inicjatywy kluczowe dla realizacji założeń przyjętych w Planie. *Strategia* określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Dla tych dwóch dat, wyznaczających etapy realizacji *Strategii*, zostały określone wartości wskaźników. Obrazują one pożądane efekty realizacji przyjętych w dokumencie celów. Dodatkowo, dla niektórych działań współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, uwzględniony został rok 2023, jako końcowa data finansowania dostępnego w ramach wieloletniej perspektywy finansowej UE dla okresu programowania 2014-2020, zgodnie z obowiązującą regułą n+3. Ze względu na swoją rolę i przypisane jej zadania *Strategia* stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z wymiarem operacyjnym. *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne - projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie. Ustala również system koordynacji i realizacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki oraz społeczeństwem.

Istotnym z punktu widzenia lokalnej polityki społecznej jest dokument pod nazwą „**Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji**”, który uległ aktualizacji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030. Jest to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji celów związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu zawartych w średniookresowej strategii rozwoju kraju – „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju” oraz „Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego”, jak również nawiązujący do problematyki ubóstwa i wykluczenia zawartych w innych dokumentach strategicznych, np. *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Narodowym Programie Mieszkalnictwa, Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030, Polityce Energetycznej Polski 2040*.

Należy również zwrócić uwagę na **Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku**. Jego cel główny brzmi „Do roku 2023 podmioty ekonomii społecznej i solidarnej będą ważnym elementem aktywizacji i integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dostarczycielami usług użyteczności publicznej i realizatorami zadań z zakresu rozwoju lokalnego”. Będzie on realizowany poprzez cele szczegółowe:

1. Wspieranie trwałego partnerstwa podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej z samorządem terytorialnym w realizacji usług społecznych użyteczności publicznej oraz zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego.
2. Zwiększenie liczby wysokiej jakości miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3. Zwiększenie konkurencyjności podmiotów ekonomii społecznej i solidarnej na rynku.
4. Upowszechnienie pozytywnych postaw wobec ekonomii społecznej i solidarnej.

W świetle KPRES uwolnienie potencjału sektora ekonomii społecznej i solidarnej wymaga podjęcia skoordynowanych działań, dzięki którym rozwijać się będą cechy podmiotów działających w sektorze, takie jak: zdolność do aktywizacji i reintegracji traktowanych podmiotowo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; koncentracja na potrzebach społeczności lokalnych oraz bazowanie na ich zasobach; działania na rzecz dobra wspólnego przez m.in. realizację zadań publicznych w zakresie rozwoju lokalnego; a także samodzielność, samopomoc i samowystarczalność. Aspekty te są ważne i w związku z tym niejednokrotnie przywoływane również w strategii rozwiązywania problemów społecznych.

W obszarze polityki senioralnej na uwagę zasługuje **Polityka społeczna wobec osób starszych 2030** przyjęta Uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. Cel polityki społecznej wobec osób starszych stanowi podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielnymi i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa. Obszary dotyczące ogółu osób starszych to m.in. kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie, uczestnictwo w życiu społecznym, tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, profilaktyka chorób, promocja zdrowia, zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego, tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej, a także działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze). Obszary uwzględniające działania wobec niesamodzielnych osób starszych to w szczególności ułatwienie dostępu do usług wzmacniających samodzielność oraz dostosowanie środowiska zamieszkania do możliwości funkcjonalnych niesamodzielnych osób starszych, zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgniacyjnych, a także system wsparcia nieformalnych opiekunów niesamodzielnych osób starszych przez instytucje publiczne. Należy również zwrócić uwagę na **Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030** przyjętą Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021r., której celem głównym jest włączenie społeczne i zawodowe osób z niepełnosprawnościami. Zakładany jest stopniowy wzrost wskaźnika, jakim jest współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych, przy czym znaczny wzrost planowany jest w okresie w pełni efektywnej realizacji *Strategii*, tj. od 2023r. do 2030r.

Dokumentem wyznaczającym kierunki polityki społecznej w województwie lubuskim jest **Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021 - 2030**. Misją w strategii jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług publicznych, dopasowanych do zmieniających się potrzeb, a także rozwój skutecznych, zindywidualizowanych form wsparcia dla osób o specjalnych potrzebach, takich jak seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, zależne, ubogie oraz dzieci i młodzież. Strategia dokumentuje zobowiązania instytucji publicznych wobec osób i środowisk najbardziej narażonych na negatywny wpływ różnorodnych czynników. To właśnie ich potrzeby strategia uznaje za kluczowy aspekt polityki społecznej.

W strategicznym dokumencie programowym przyjętym dla powiatu świebodzińskiego tj. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Świebodzińskim**, za priorytet uznano „poprawę jakości

życia osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka” i wyróżniono trzy obszary działań: udoskonalenie systemu pomocy społecznej, rozbudowę systemu wsparcia dla osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym. Przyjęte cele będą realizowane dzięki podejmowaniu działań ukierunkowanych na współpracę, m.in. z urzędami i samorządami gminnymi oraz ośrodkami pomocy społecznej. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie świebodzińskim zgodna jest celami ujętymi w *Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego*.

II CHARAKTERYSTYKA GMINY ŚWIEBODZIN

2.1. Położenie Gminy

Świebodzin jest gminą miejsko-wiejską, położoną w centralnej części powiatu świebodzińskiego i należy do średnich gmin województwa lubuskiego. Siedzibą gminy jest miasto Świebodzin, które pełni funkcję administracyjną, przemysłową i usługową. Gmina Świebodzin jest jedną z 6 gmin powiatu świebodzińskiego i graniczy z następującymi gminami:

- od zachodu z gminą Lubrza,
- od południa z gminą Sulechów oraz z gminą Skąpe,
- od północy z gminą Międzyrzecz oraz z gminą Trzciel,
- od wschodu z gminą Szczaniec.

Położenie Gminy Świebodzin na mapie Powiatu Świebodzińskiego

Źródło: <http://portal.swiebodzin.pl>, dostęp: styczeń 2021r.

Swoim zasięgiem administracyjnym Gmina Świebodzin obejmuje teren 23 sołectw, 2 osad i miasta Świebodzin. Gmina jest znacznie zróżnicowana pod względem wielkości miejscowości i ich położenia na obszarze Gminy. Największymi miejscowościami poza Świebodziem są: Wilkowo, Jordanowo, Gościkowo, Rzeczyca i Chociule.

Podział administracyjny Gminy Świebodzin

Źródło: Aktualizacja projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Świebodzin na lata 2014-2018, cz. 03 Charakterystyka Gminy Świebodzin s. 4.

Z danych GUS wynika, że powierzchnia ogólna Gminy Świebodzin wynosi 226km², z czego obszar wiejski zajmuje 209km², natomiast powierzchnia miasta 17km². Według danych GUS w Gminie w 2020r. zamieszkiwało ogółem 29 837 osób.

W gminie użytki rolne zajmują 14.026 ha (62%), lasy i grunty leśne 6.368 ha (28%), grunty zabudowane i zurbanizowane 1.260 ha (6%) oraz pozostałe grunty i nieużytki 957 ha (4,23%) powierzchni.

Gmina Świebodzin posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę szkolnictwa. Na terenie Gminy funkcjonują trzy stacjonarne szkoły ponadgimnazjalne: Powiatowy Zespół Szkół w Świebodzinie, I Liceum Ogólnokształcące w Świebodzinie oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Świebodzinie, pięć szkół podstawowych w Świebodzinie i jedna w Gościkowie.

2.2. Walory przyrodniczo-krajobrazowe

Gmina Świebodzin leży na Pojezierzu Lubuskim, dokładniej prawie cała gmina leży w granicach Pojezierza Łagowskiego, a jedynie fragment południowo-zachodni (okolice wsi Chociule, Kępsko i tereny na zachód od Rosina) położone są na terenie Równiny Torzyskiej.

Gmina Świebodzin położona jest w całości w dorzeczu Odry, na wododziale między rzeką Odrą i Wartą. Charakterystyczną cechą Gminy jest znaczna obfitość wód powierzchniowych. Główną rzeką jest Paklica, dopływ Odry. Największym jeziorem gminy jest Jezioro Niesłysz o powierzchni zwierciadła wody 486,2 ha i wysp 10,4 ha. W znacznej części jezioro znajduje się na terenie sąsiedniej gminy Lubrza, a do gminy Świebodzin należą jedynie brzegi południowo-wschodnie. Jezioro Niesłysz jest drugim co do wielkości jeziorem w województwie i jednocześnie najczystszy. Pozostałe jeziora to: Jezioro Paklicko Wielkie (196,0 ha), Jezioro Wilkowskie (130,5 ha), Jezioro Lubinieckie (79,4 ha).

Gmina posiada zasoby leśne obejmujące obszar 6 368 ha co stanowi 28,2% powierzchni Gminy, przy średniej dla powiatu 42,4%, województwa 49,1 % i Polski 28,2%. Obszary te posiadają wartość gospodarczą (82,7%) i wartość ochronną (15,8%) zaś grunty związane z gospodarką leśną obejmują 2,5% ogólnej powierzchni.

Zasoby przyrodnicze Gminy podlegają różnym formom ochrony prawnej. Na terenie Gminy znajduje się rezerwat leśny (częściowy) „Dębowy Ostrów”, obszar chronionego krajobrazu (5 100 ha), 5 pomników przyrody, dwa zespoły drzew będące pomnikami przyrody oraz jeden użytek ekologiczny (Jezioro Księżno). Rezerwat „Dębowy Ostrów” został, powołany w 1970r., zajmuje powierzchnię 2,29 ha. Rezerwat położony jest w Nadleśnictwie Świebodzin, leśnictwo Nowy Dworek. Przedmiotem ochrony jest fragment naturalnego lasu o charakterze kwaśnej dąbrowy z wielogatunkowym runem (m.in. konwalia majowa).

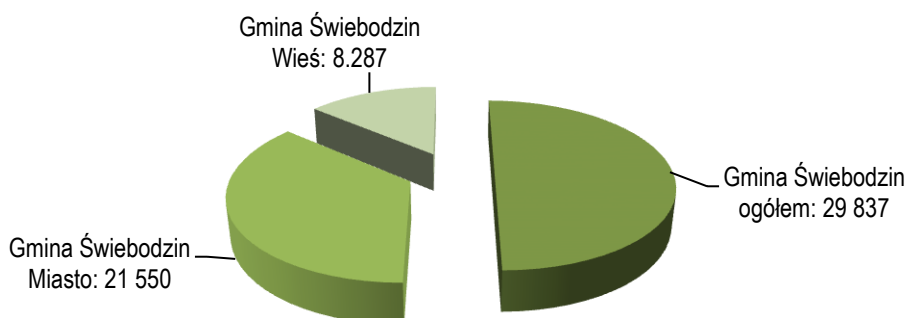
2.3. Sytuacja demograficzna

Z końcem 2020 roku Gmina Świebodzin liczyła 29.837 mieszkańców, w tym 21.550 w mieście Świebodzin oraz 8.287 na wsi. Gęstość zaludnienia w Gminie wynosiła 132 osoby na km². W okresie ostatnich pięciu lat utrzymuje się podobna proporcja liczby kobiet i mężczyzn, choć zauważamy przewagę kobiet (52,1%) w Gminie. Podobnie kształtuje się współczynnik feminizacji, który obecnie wynosi 109 kobiet na 100 mężczyzn. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Ludność Gminy Świebodzin

Rok	ogółem	mężczyźni	%	kobiety	%	Na 1 km ² powierzchni	Kobiety na 100 mężczyzn
2016	30 256	14 559	48,1	15 697	51,9	134	108
2017	30 198	14 494	47,9	15 704	52,1	133	108
2018	30 048	14 435	48,1	15 613	51,9	133	108
2019	29 984	14 391	47,9	15 593	52,1	132	108
2020	29 837	14 285	47,9	15 552	52,1	132	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 1. Ludność Gminy Świebodzin wg miejsca zamieszkania 2020r.

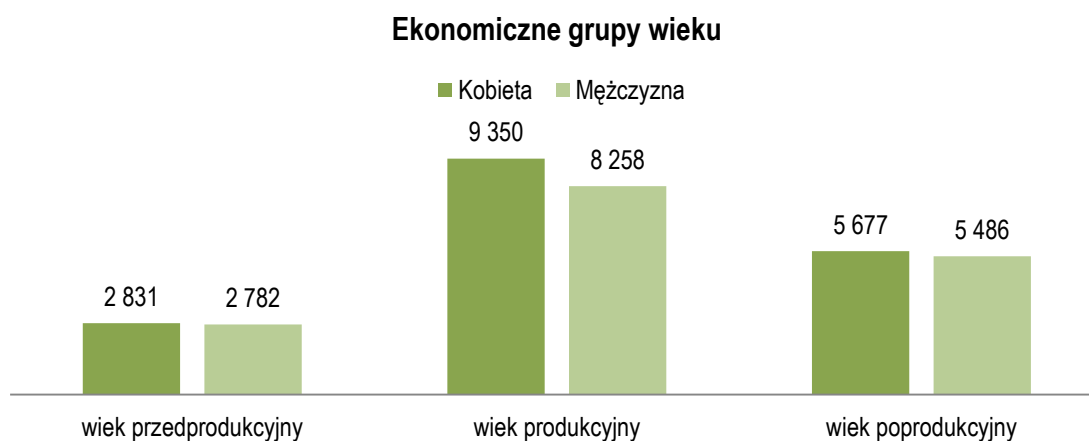
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie zmniejszała się liczba dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2. Ludność wg ekonomicznych grup wieku

Ludność w wieku	Lata				
	2016	2017	2018	2019	2020
przedprodukcyjnym	5 631	5 620	5 584	5 634	5 613
produkcyjnym:	18 723	18 488	18 168	17 860	17 608
mobilnym	11 971	11 828	11 665	11 412	11 163
niemobilnym	6 752	6 660	6 503	6 448	6 445
poprodukcyjnym	5 902	6 090	6 296	6 490	6 616

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 2. Ekonomiczne grupy wieku wg płci w 2020r.

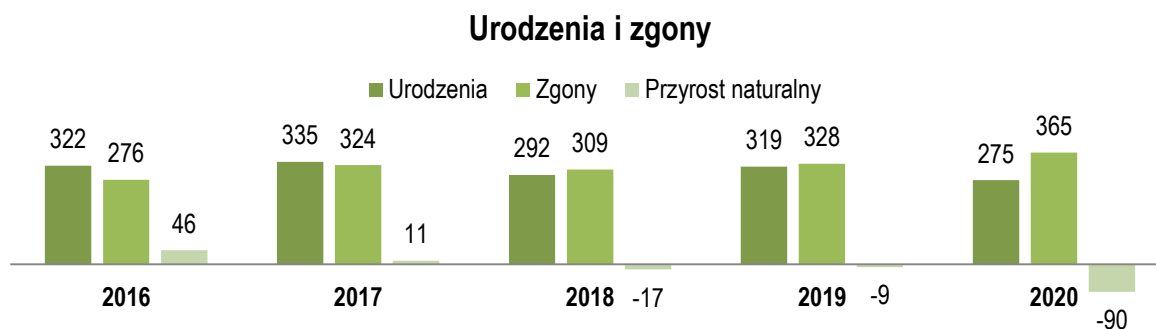
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z danych przedstawionych powyżej wynika, że w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym przeważa większa liczba kobiet.

Tabela 3. Stan urodzeń i zgonów

	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
2016	322	276	46
2017	335	324	11
2018	292	309	-17
2019	319	328	-9
2020	275	365	-90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze

Wykres 3. Urodzenia i zgony w latach 2016 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze

Dokonując analizy zachodzących w gminie zmian demograficznych, należy podkreślić, że wkroczyliśmy drastycznie na ujemny przyrost naturalny. Wpływ na to mają dwie obserwowane tendencje. Pierwsza z nich dotyczy stale zmniejszającej się liczby urodzeń żywych, która przyczynia się do spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i przy zwiększającej się liczbie zgonów, obniża przyrost naturalny [Tab.3]. Druga natomiast związana jest z systematycznym wzrostem udziału osób starszych w populacji gminy. Obie tendencje powodują postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, co w perspektywie najbliższych lat będzie m.in. wymagało dostosowania w szerszym zakresie niż dotychczas wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów.

Tabela 4. Małżeństwa i rozwody w latach 2016 – 2020 w Powiecie Świebodzińskim

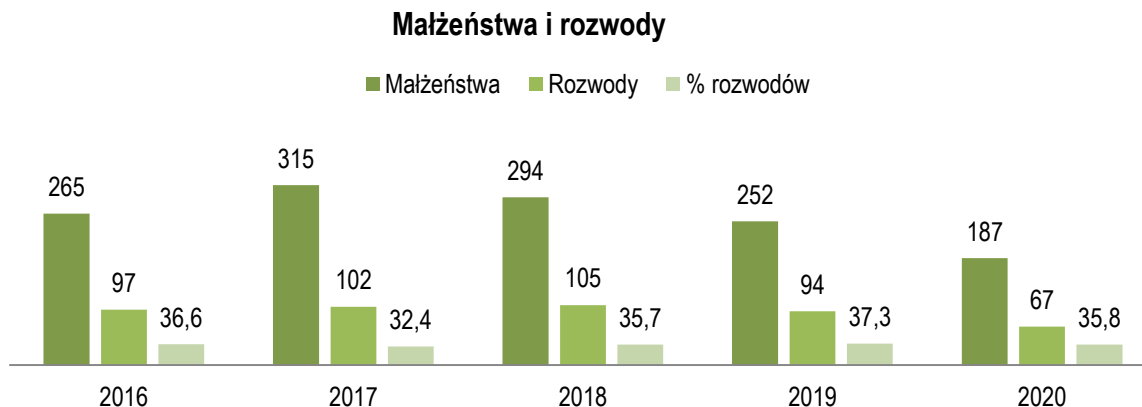
	Małżeństwa	Rozwody	% rozwodów
2016	265	97	36,6
2017	315	102	32,4
2018	294	105	35,7
2019	252	94	37,3
2020	187	67	35,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sytuacja społeczna kształtowana jest również przez zmiany w modelu rodziny. Ilość zawieranych małżeństw w Powiecie Świebodzińskim w ciągu ostatnich pięciu lat spadła. Nie jest to sytuacja bez znaczenia, jeśli chodzi o kryzys demograficzny, bo więcej dzieci rodzi się w małżeństwach niż związkach nieformalnych. Według danych GUS, wskaźnik liczby zawieranych małżeństw na 1000 ludności w Gminie Świebodzin przyjął w 2020 roku wartość 3,4 % i był równy ze wskaźnikiem województwa lubuskiego (3,5%) i powiatu świebodzińskiego (3,5%).

W Powiecie Świebodzińskim liczba rozwodów w latach 2016-2020 ulegała wahaniom. Największy procent rozwodów w stosunku do małżeństw był w 2019 roku i wynosił aż 37,3%, najniższy zaś w 2017 (32,4%).

Wykres 4. Małżeństwa i rozwody w latach 2016 – 2020 w Powiecie Świebodzińskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognoza przemian społecznych jest niezwykle ważna przy podejmowaniu wszelkich decyzji o przyszłości gminy – stała się więc częścią niniejszej *Strategii*. Choć przyszłość posiada wiele niejasności i jest czasami nieprzewidywalna, niektóre procesy można i trzeba ukazać, aby uzasadnić podejmowane działania. Misja *Strategii* i jej cele muszą być odpowiednie do tego, co przyniesie przyszłość. Już od kilku lat tendencje demograficzne obserwowane w kraju mają swoje odzwierciedlenie również w skali poszczególnych województw, powiatów i gmin. Według prognozy ludność Polski w latach 2005-2030 zmniejszy się z 38 123,3 tys. do 35 693,0 tys. osób, a więc o 2 430,3 tys., tj. o 6,4%. Należy ten wskaźnik przyjąć do programowania długofalowych działań.

2.4. Kultura

2.4.1. Obiekty zabytkowe

Świebodzin jest jednym z najstarszych miast Ziemi Lubuskiej. Przez wieki kształtował się tu charakterystyczny krajobraz kulturowy.

„Najcenniejszym zespołem urbanistyczno-architektonicznym jest Świebodzin, zachowany bez większych ubytków w starej zabudowie. Miasto posiada wartościowe zabytki użyteczności publicznej (kościół, ratusz, zamek, mury obronne) i mieszkalnej. Klasę ogólnopolską reprezentuje także zespół poklasztorny w Gościkowie, pod względem architektury i wyposażenia wnętrz. Na terenie Gminy znajduje się ponadto 14 kościołów, w tym 3 powstałe w XVI w. (przebudowane w latach późniejszych), 2 w XVIII w., a 9 w XIX i XX w. Spośród 13 budowli podworskich pałac w Wilkowie z 1550 roku jest architektonicznie najciekawszym. Pałace w Lubinicku i Rakowie, powstałe w XVIII wieku prezentują formy z okresu przebudowy dokonanej w 2 połowie XIX w.

Pozostałych 10 obiektów powstało w XIX i XX stuleciu. Z 17 zespołów folwarcznych z zabudowy z XIX w. (poza jednym z XVIII-XIX w.) pewne walory architektoniczne posiadają folwarki w: Borowie, Chociulach, Lubinicku, Lubogórze, Kupieninie i Rakowie. Na 7 parków istniejących w gminie dobrze utrzymane są w: Świebodzinie, Gościkowie, Lubinicku, Chociulach i Rakowie. Zabudowa mieszkalna pochodzi z II połowy XIX w. i I ćwierci XX w. Pewne wartości kulturowe posiada zabudowa Grodziszczka, Jordanowa, Kępska i Kupienina”.

W Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Świebodzin¹ znajduje się 1.726 obiektów, z czego 725 to zabytki na terenie Miasta Świebodzin, a 1.001 to zabytki na pozostałym terenie Gminy Świebodzin.

Do najbardziej charakterystycznych form decydujących o charakterze krajobrazu kulturowego Gminy należy:

- kościół pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny i świętego Marcina z XIII-XIV w. przebudowany w XVIII w., klasztor z XIII-XIV w. i zabudowania podworskie w Gościkowie,
- układ urbanistyczny obszaru d. miasta średniowiecznego z zamkiem i parkiem miejskim w Świebodzinie,
- ratusz z XVI w., mury i baszty obronne w Świebodzinie.

2.4.2. Instytucje kulturalne

Gminna instytucja kultury obejmująca swoim działaniem teren Gminy Świebodzin. Oprócz bogatej oferty artystycznej, koncertów i imprez estradowych, które są teraz mocno ograniczone przez pandemię wywołaną wirusem COVID-19 oferuje możliwość udziału w zajęciach prowadzonych przez wykwalifikowanych instruktorów, jak też w grupach prowadzących swą działalność w Świebodzińskim Domu Kultury, a opartych na społecznych inicjatywach.

Tabela 5. Sekcje w Świebodzińskim Domu Kultury

Sekcje w Świebodzińskim Domu Kultury			
Lp.		Lp.	
1.	Sekcje dla dorosłych:	4.	Uniwersytet Trzeciego Wieku:
	<ul style="list-style-type: none"> • Sekcja Taneczna „30+” • Sekcja Historyczna • Sekcja Miłośników Zabytkowej Motoryzacji „Klasyki Świebodzin” • Sekcja Krótkofalowców SP3PLD • Stowarzyszenie Pamięci Czesława Niemena • Joga i medytacja • Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej • Tai Chi 		<ul style="list-style-type: none"> • Sekcja Fotograficzna • Kabaret „Bakalaret” • Sekcja Artystyczna • Sekcja Kronikarska • Sekcja Gimnastyczna • Pogotowie Komputerowe • Sekcja Turystyczna • Sekcja „Na zdrowko seniorze” • Miłośnicy Piosenki Turystycznej • Sekcja Rowerowa • Sekcja Literacka
2.	Sekcja dla dzieci:		

¹ Zarządzenie nr 640/B/2013 Burmistrza Świebodzina z dnia 01 lipca 2013r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta i Gminy Świebodzin.

	<ul style="list-style-type: none"> • Cheerleaderki • Dziecięce Grupy Baletowe • Grupy Taneczne „Trans” • Sekcja Wokalna • Świebodzińska Orkiestra Dęta • Sekcja Plastyczna • Klub Szachowy • Robotyka 		<ul style="list-style-type: none"> • Gimnastyka umysłu
3.	Klub Seniora:		
	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Śpiewaczy „Retro” • Zdrowie Seniora • Zespół Taneczny „Balans” • Uroda Seniora 		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ŚDK

ŚDK jest autorem i organizatorem wielu ważnych imprez kulturalnych, które zasięgiem obejmują nie tylko Gminę i Powiat Świebodzin, ale całe Województwo Lubuskie. Ośrodek ten od kilku lat utrzymuje, realizuje i rozwija szeroko rozumianą współpracę zagraniczną. Wiodącym motywem są tutaj kontakty z partnerską gminą Neuenhagen bei Berlin. Na bazie wzajemnych kontaktów udało się stworzyć wiele wspólnych imprez o charakterze wielopokoleniowym, które w znacznej części finansowane były ze środków unijnych.

Do ważniejszych wydarzeń realizowanych przez ŚDK w ostatnich latach należą:

1. Międzynarodowy Festiwal Muzyczny im. Marcina Agricoli.
2. Imprezy estradowe.
3. Spektakle teatralne.
4. Wojewódzkie i Międzynarodowe Przeglądy Amatorskiego Ruchu Artystycznego.
5. Imprezy plenerowe.
6. Działalność wydawnicza, która w głównej mierze realizowana jest na bazie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
7. Szeroka oferta zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Oprócz ww. sekcji działa także Galeria „Inspiracje” organizująca wystawy, spotkania klubowe, okolicznościowe, koncerty muzyczne, Świebodzińska Scena Rockowa, na której działają zespoły amatorskie i półprofesjonalne oraz Centrum Komputerowe prowadzące zajęcia internetowe oraz kursy komputerowe. Pozostałe formy działalności Domu Kultury obejmują imprezy artystyczne i rozrywkowe takie jak: Festiwal Folkloru, Dni Świebodzina i inne.

Funkcję upowszechnienia kultury realizują również placówki biblioteczne. Według danych GUS w 2020r. na terenie Gminy Świebodzin funkcjonowały 4 placówki biblioteczne, w tym jedna filia miejska w pawilonie Świebodzińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej i dwie filie wiejskie (Jordanowo, Rzeczycza).

Biblioteka Publiczna w Świebodziźnie oferuje bogaty wachlarz literatury, zarówno w postaci drukowanej, jak i w formie elektronicznej (audiobooki, ebooki). Biblioteka gromadzi i udostępnia książki z „wielką czcionką”. Osoby, które mają problemy z poruszaniem się lub z powodu długotrwałej choroby nie są w stanie samodzielnie

dotrzeć do bibliotek mogą skorzystać z usługi „książka na telefon”. Biblioteka oferuje również bezpłatny dostęp do urządzeń komputerowych i sieci Internet. W ofercie instytucji znajdują się również gry planszowe, gry wideo (z konsolą do gier), roboty edukacyjne do nauki programowania oraz nowoczesne urządzenia edukacyjne, wykorzystujące technologie wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości. Biblioteka oferuje szeroką ofertę kulturalną i edukacyjną dla różnorodnych grup odbiorców, m.in.: spotkania autorskie, warsztaty twórcze i edukacyjne, konkursy literackie, wystawy. W placówce działają kluby dyskusyjne i czytelnicze, w tym: Klub Gimnastyki Umysłowej „Erudyta”, Dyskusyjny Klub Książki „Orator”, Klub Zaczytanego Przedszkolaka, Klub Zaczytany Senior (filia w Jordanowie).

W Świebodzinie funkcjonuje Muzeum Regionalne, którego siedzibą jest renesansowo-neogotycki ratusz. Zbiory własne Muzeum mają charakter prawie wyłącznie regionalny, obejmują ok. 9000 pozycji z następujących dziedzin: historii, archeologii, sztuki, numizmatyki, techniki, etnografii oraz przyrody. W ramach ekspozycji stałych prezentowanych jest ponad 1200 obiektów. Poszerzanie zbiorów odbywa się drogą zakupów, darowizn i prac terenowych. Oddzielnie gromadzone są materiały archiwalne (wspomnienia, prasa lokalna, dokumentacja instytucji i organizacji społecznych).

Najcenniejsze zbiory i kolekcje to: kartografia Dolnego Śląska, lokalne malarstwo I poł. XX w., dawne karty pocztowe, lokalna rzeźba gotycka i manierystyczna, numizmatyka polska i niemiecka, malarstwo i grafika miejscowego środowiska plastycznego, regionalne zbiory archeologiczne oraz przyrodnicze.

W muzeum prezentowane są dwie wystawy stałe: nt. dziejów regionu i przyrody Ziemi Lubuskiej. Znacznie rozbudowana i zmodernizowana w 1999r. ekspozycja pt. "Historia miasta i regionu" ukazuje wielokulturowe tradycje obszaru Ziemi Świebodzińskiej, podkreślając silny związek miasta z historią pogranicza śląsko-wielkopolskiego. Ma charakter wielowątkowy, składa się z kilkunastu zagadnień. Opisuje dzieje obszaru świebodzińskiego od czasów prahistorycznych po okres powojenny. Szeroko przedstawia nowożytny tradycje handlu i rzemiosła świebodzińskiego, głównie sukiennictwa i browarnictwa. Dużą część ekspozycji poświęcono powojennym czasom odbudowy miasta. Zaprezentowano materiały dotyczące m.in. przesiedleńców z tzw. "Kresów Wschodnich" oraz ludności napływającej z Wielkopolski i Polski Centralnej.

Uzupełnieniem dla tej części ekspozycji jest prezentacja kolekcji muzeum: numizmatów, kartografii i militariów. Druga wystawa stała - "Przyroda Ziemi Lubuskiej" omawia przyrodę najważniejszych elementów krajobrazu Ziemi Lubuskiej - lasów, jezior, łąk i torfowisk oraz środowisk antropogennych - pól uprawnych, miast i osiedli. Zaprezentowano licznych przedstawicieli flory i fauny tych środowisk, wyróżniono gatunki i tereny chronione.

Oferta muzeum obejmuje ekspozycje stałe i czasowe oraz imprezy cykliczne².

Większość placówek kulturalnych koncentruje się w Świebodzinie, brak jest oferty na obszarach wiejskich.

² <http://www.muzeumswiebodzin.pl/>

Priorytetem w dziedzinie kultury powinno być z jednej strony wykorzystanie potencjału kulturowego Gminy dla jej promocji na zewnątrz, a z drugiej wzmocnienie istniejących i pobudzenie nowych potrzeb kulturalnych wśród jego mieszkańców.

2.5. Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego.

Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2019/2020 w Gminie Świebodzin funkcjonowały 2 grupy żłobkowe, 2 żłobki (niepubliczne), klub dziecięcy (niepubliczny), 12 placówek wychowania przedszkolnego, w tym 9 przedszkoli oraz 8 szkół podstawowych. W roku szkolnym 2018/2019 zostały zamknięte szkoły gimnazjalne, wynikiem czego powrócił system nauczania 8-klasowego.

Dane szczegółowe na temat placówek oświatowych, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających w ostatnich latach szkolnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Placówki oświatowe w Gminie Świebodzin

EDUKACJA	Rok szkolny		
	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Placówki wychowania przedszkolnego: w tym przedszkola	13	13	12
	9	9	9
Miejsca w przedszkolach	1064	1027	938
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	1149	1125	1110
w tym w przedszkolach	1042	1018	995
Szkoły podstawowe	8	8	8
Uczniowie szkół podstawowych	2279	2645	2750
Szkoły gimnazjalne	1	1	-
Uczniowie szkół gimnazjalnych	643	296	-
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkolach:			
podstawowych	21	21	20
gimnazjalnych	22	21	-

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowe GUS 2020

Wybuch epidemii wirusa SARS-CoV-2 spowodował zamknięcie wszystkich szkół oraz uczelni nie tylko w Gminie Świebodzin, ale także w całej Polsce. Po początkowym zawieszeniu działalności dydaktycznej

nauczanie przeniosło się do sfery wirtualnej – jako nauczanie zdalne. W nowej rzeczywistości wykreowanej przez epidemię najważniejsza była realizacja dwóch celów: powstrzymanie rozprzestrzeniania się choroby zakaźnej oraz realizacja podstawy programowej. Epidemia wywołana wirusem SARS-CoV-2 wpłynęła nie tylko na osoby starsze, ale w dużej mierze na dzieci i młodzież, które przez wiele miesięcy pozbawione były kontaktu z nauczycielami i rówieśnikami. Przy zdalnych lekcjach trudniej jest zrealizować tak ogromną ilość materiału, jaką realizuje się w szkole. Edukacja w czasie pandemii to wielkie wyzwanie dla całego środowiska edukacyjnego, które musiało błyskawicznie dostosować się do nowych warunków pracy.

W dobie nieustannych zmian społecznych, gospodarczych, technicznych, technologicznych i ekonomicznych zmieniają się także wymagania pracodawców wobec kompetencji zawodowych absolwentów szkół wyższych, szczególnie szkół licencjackich. Obecnie niezbędne jest ciągle zdobywanie nowej wiedzy zawodowej i kształtowanie nowych umiejętności, aby móc odnaleźć się na rynku pracy.

Warto dodać, iż w 1998 roku w Gminie został powołany Uniwersytet Trzeciego Wieku, który obejmuje ustawicznym kształceniem osoby w starszym wieku, najczęściej emerytów i rencistów. Uczestnictwo w UTW jest dobrowolne, a wykłady dla wszystkich seniorów odbywają się raz w miesiącu. Ponadto każdy z uczestników UTW przynależy do sekcji zainteresowań, które zostały przedstawione powyżej.

2.6. Sektor pozarządowy

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form aktywności społecznej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w konsolidacji lokalnej społeczności, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, lecz również zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia, sprzyja budowaniu samowystarczalności społeczności lokalnych poprzez uruchomienie i wykorzystanie jej zasobów.

Samorząd gminy, w oparciu o akt prawa miejscowego („Program współpracy Gminy Świebodzin z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie”) podejmował współpracę z organizacjami pozarządowymi, która przybierała dofinansowania działalności statutowej organizacji, wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz doradztwa i konsultacji.

Z danych udostępnionych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze na terenie Świebodzina zarejestrowano:

- 20 fundacji,
- 50 stowarzyszeń,
- 2 spółdzielnie socjalne,
- 1 centrum integracji społecznej,
- 1 lokalna grupa działania.

Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi odbywa się poprzez współfinansowanie, finansowanie zadań publicznych realizowanych na podstawie konkursów ogłaszanych przez Burmistrza. W roku 2020 na zadania z zakresu:

1. ochrona i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011r. o działalności leczniczej:

a) wspieranie działalności stowarzyszeń, których członkami są osoby niepełnosprawne w okresie profilaktyki prozdrowotnej i rehabilitacji, wspierania działalności stowarzyszeń, których członkami są osoby starsze w zakresie poprawy zdrowia i jakości życia.

2. upowszechnianie działań w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego:

a) wspieranie wszelkich form edukacji dzieci i młodzieży mających na celu podtrzymywanie tradycji narodowych, pielęgnowania polskości, udziału w obchodach świąt państwowych oraz wspieranie przedsięwzięć artystycznych (m. in. plenery, warsztaty, wystawy, koncerty, konkursy, festiwale) o charakterze lokalnym, mających istotne znaczenie dla rozwoju kultury regionalnej oraz jej promocji w kraju i za granicą.

3. pomoc społeczna, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób:

a) pomoc organizacjom wspierającym rodziny i osoby w trudnej sytuacji życiowej.

4. ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego.

Na realizację zadań publicznych samorządu Gminy Świebodzin w 2020 r. w ramach otwartych konkursów ofert przekazano kwotę 221 300 zł natomiast na realizację zadań publicznych w trybie uproszczonym – z pominięciem otwartego konkursu ofert na podstawie art. 19 a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. przekazano kwotę 39 228zł.

III DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWIEBODZIN

3.1. Rodzina świebodzińska w systemie pomocy społecznej

Analiza danych wskazuje, że w roku 2020 pomocą objęto ogółem 808 rodzin. Liczba jednoosobowych gospodarstw domowych stanowiła liczbę 470, w tym 88 na wsi. Pomoc ta obejmowała zarówno świadczenie pieniężne i niepieniężne, jak również pracę socjalną.

Wśród rodzin z dziećmi najliczniejszą grupę stanowią rodziny z jednym dzieckiem (93 rodziny), następnie z dwojgiem dzieci (63 rodziny) i z trojgiem dzieci (24 rodziny), od czwórki do szóstki i więcej to liczba od kilkunastu do kilku rodzin.

W 2020 roku odnotowano 89 rodzin niepełnych. Pośród tych rodzin najliczniejsza grupa to samotny rodzic z jednym (42) i dwojgiem dzieci (31). Z kolei rodziny z trojgiem oraz czwórką dzieci i więcej kształtują się na podobnym poziomie.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie, najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc jest ubóstwo, bezrobocie i długotrwała lub ciężka choroba. W 2020r. liczba rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa wynosiła 345, bezrobocia - 212 i długotrwałej lub ciężkiej choroby – 290 lub niepełnosprawności – 221. Jest to znaczny spadek w porównaniu do ubiegłych lat.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie w latach 2018-2020

Przyczyny trudnej sytuacji życiowej	Lata		
	2018	2019	2020
Ubóstwo	456	381	345
Bezdomność	40	42	35
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności	110	90	68
Bezrobocie	305	273	212
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	126	114	84
- rodziny niepełne	87	66	47
- rodziny wielodzietne	47	32	17
Alkoholizm	127	117	110
Narkomania	16	11	11
Trudności w przystosowaniu po zwolnieniu z zakładu karnego	17	28	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

Jedną z przyczyn była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Pomocą z tego powodu objęto 84 rodziny, z czego 47 rodzin stanowiły rodziny niepełne. Z pomocy z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa korzystało 68 rodzin, gdzie 20 rodzin, to rodziny wielodzietne. Znaczna liczba osób korzystających z pomocy to osoby zmagające z problemem alkoholowym – 110.

W przypadku pojawienia się w rodzinie problemu opiekuńczo-wychowawczego inicjatorem podejmowanych działań jest zazwyczaj nie sam wnioskodawca, lecz pracownik socjalny, który zauważa problem przeprowadzając w rodzinie wywiad środowiskowy. Pracownik socjalny po dokonaniu analizy występującego w rodzinie problemu, określeniu przyczyn jego występowania, w ramach pracy socjalnej wspiera rodzinę i towarzyszy jej na każdym etapie pokonywania problemów. Jeżeli rodzina sama stwierdza, że ma problemy w opiece i wychowywaniu dziecka, pracownik socjalny może zaproponować pomoc w postaci wparcia asystenta rodziny, na którego rodzina musi wyrazić zgodę. Na terenie Gminy Świebodzin w 2020 zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, którzy swoim wsparciem objęli 28 rodzin.

Tabela 8. Liczba asystentów i rodzin korzystających z usług asystenta rodziny w latach 2018-2020r.

	2018	2019	2020
1. Liczba asystentów rodziny	2	2	2
2. Liczba rodzin objętych asystenturą	30	29	28
3. Liczba dzieci w rodzinach współpracujących z asystentem rodziny	70	69	77
4. Liczba dzieci w rodzinach współpracujących z asystentem rodziny będących poza rodziną biologiczną (pozostających w pieczy)	19	21	21
5. Liczba dzieci zabezpieczonych w pieczy zastępczej w trakcie współpracy asystenta z rodziną	7	9	5
6. Liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej w trakcie współpracy asystenta z rodziną	1	5	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

Podjmując pracę z rodziną, główny akcent powinien być położony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, w konsekwencji której może dojść do zabrania dziecka z domu.

Podjmowane działania powinny być ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza bowiem rozwiązania problemu rodziny. Takie rozwiązanie należy traktować jako przejściową formę zabezpieczenia dziecka. Mając na uwadze więzi emocjonalne dziecka z rodziną oraz środowiskiem, w takich przypadkach konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz tworzenie warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do rodziny. Na terenie Gminy Świebodzin rodziny znajdujące się w kryzysie i przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze mają możliwość skorzystania z pomocy na różnych płaszczyznach. Gdy w środowisku pojawia się kryzys, rodziną zajmuje się sztab specjalistów, którzy pomagają nie tylko w sposób finansowy, ale także rzeczowy i doradczy. Ważną rolę odgrywa również rozeznanie środowiska przez pracowników socjalnych przy współpracy z pracownikami innych służb i instytucji. Działania na rzecz rodzin polegają również na proponowaniu różnych rozwiązań w zakresie rozwoju zainteresowań poza ofertą placówek oświatowych, propozycji zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, a także propagowaniu właściwych postaw społecznych i profilaktyki prozdrowotnej. Ponadto w gminie jest możliwość skorzystania z poradnictwa specjalistów. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia

9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej kwestia wspierania rodziny zostanie opracowana w odrębnym programie wspierania rodziny.

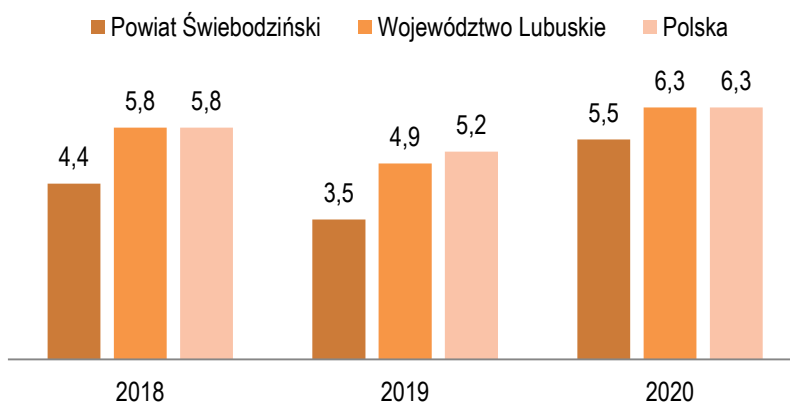
Ponadto od czerwca 2014 r. Gmina Świebodzin na podstawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny realizuje rządowy program dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny, który ma za zadanie zwiększyć szanse rozwojowe i życiowe dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych. Program ma zasięg ogólnokrajowy i adresowany jest do członków rodzin wielodzietnych bez względu na ich miejsce zamieszkania oraz wykazywane dochody. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny upoważnia do korzystania z Programu „Świebodzińska Rodzina 3+”. W 2020r. do lokalnego Programu „Świebodzińska Rodzina 3+” przyłączyło się 117 rodzin. Łącznie w 2020r. wydano 356 kart tradycyjnych i 238 kart elektronicznych.

3.2. Bezrobocie

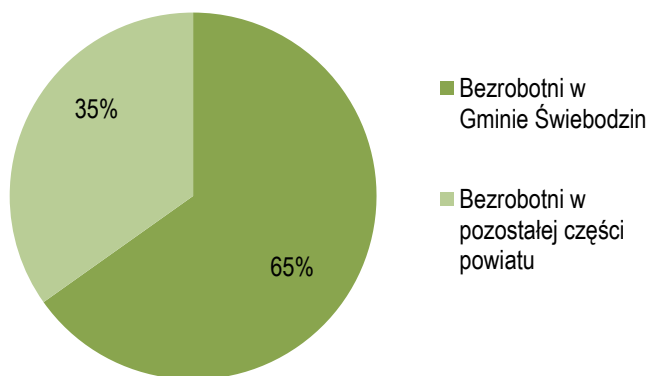
Bezrobocie to zjawisko społeczno-ekonomiczne, które polega na pozostawaniu bez pracy pewnej części ludności w wieku produkcyjnym gotowej do jej podjęcia na typowych warunkach istniejących w gospodarce. Brak zatrudnienia dotyka szerokie kręgi społeczne i występuje na terenie całego kraju, w znacznym stopniu na terenach wiejskich, gdzie ilość miejsc pracy jest mocno ograniczona. Przyczyn bezrobocia może być wiele, w szczególności można zauważyć zbyt małą liczbę miejsc pracy, niedostateczne wykształcenie mieszkańców lub niedostosowanie wykształcenia do lokalnego rynku pracy. Niski poziom wykształcenia nie tylko sprzyja trudnościom w znalezieniu pracy, ale poprzez negatywny wpływ na produktywność pracownika również na niskie zarobki. Bezrobocie, szczególnie to długotrwałe pociąga za sobą negatywne skutki m. in.: wzrost kosztów świadczeń socjalnych, zwiększanie się niepożądanych zjawisk tj.: alkoholizm, rozpad rodziny, przemoc, pogorszenie standardu życia, izolacja społeczna, dyskomfort psychiczny.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemów ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

W latach 2018-2020 stopa bezrobocia w powiecie świebodzińskim była niższa od średniej wojewódzkiej w województwie lubuskim i od średniej krajowej. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Stopa bezrobocia

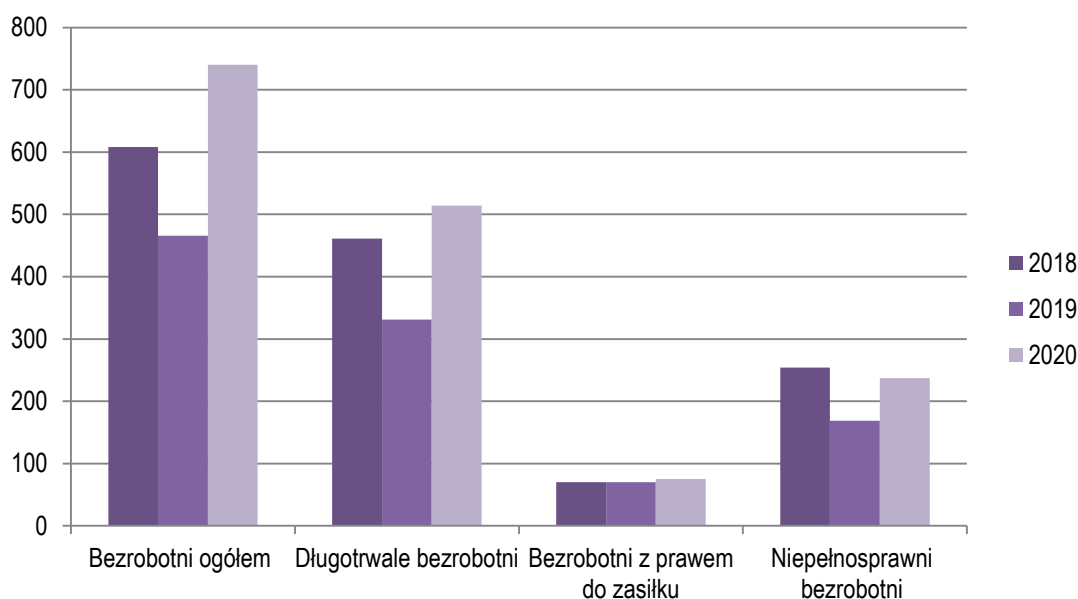
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 6. Bezrobotni w Gminie Świebodzin na tle powiatu świebodzińskiego w 2020r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie w latach 2018-2020 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców Gminy Świebodzin wahała się z roku na rok (10963 w 2018r., 11420 w 2019r. i w 2020r. 10737), tak i jak liczba osób bezrobotnych (608 w 2018r., 466 w 2019r. i 740 w 2020r.). Na koniec roku 2020r. większość osób bezrobotnych stanowili mężczyźni (51,9%). Powyższe wahania są spowodowane rozprzestrzenianiem się pandemii COVID-19.

Gmina Świebodzin współpracując z Powiatowym Urzędem Pracy w Świebodzinie realizuje zadania ukierunkowane na udzielanie pomocy osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w poszukiwaniu pracowników o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych. Urząd pozyskuje lokalne oferty pracy, rekrutuje i kieruje osoby bezrobotne na staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne oraz inne działania aktywizacyjne.

Wykres 7: Bezrobocie w Gminie Świebodzin w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP

Z przedstawionego powyżej wykresu wynika, że w 2020 roku zwiększyła się liczba osób bezrobotnych (2019 - 466 osób, 2020 - 740 osób). Istotny wpływ na powiększoną ilość osób bezrobotnych miała rozprzestrzeniająca się pandemia COVID-19. Nieznacznie wzrosła również liczba osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Świebodzin oraz osób bezrobotnych z niepełnosprawnością. Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku na przełomie 3 lat (2018-2020) utrzymuje się na dość stałym poziomie.

Na koniec 2020 roku wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby młode w wieku 25-44 lata, często bez doświadczenia zawodowego (łącznie 396 osób), a także osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (211 osób). Dane szczegółowe uwzględniające podział bezrobotnych według wieku i wykształcenia przedstawiają poniższe wykresy.

Głównym problemem regionu jest postępująca depopulacja, połączona z procesem zmniejszania się liczby osób w wieku produkcyjnym, wynikającym z wchodzenia kolejnych roczników wyżu demograficznego z lat 50-tych w wiek emerytalny oraz wchodzenia na rynek pracy niżu demograficznego z początku XXI wieku. W okresie kolejnych 5 lat wiek emerytalny (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn) osiągnie 69 098 osób. Bezrobocie w Gminie Świebodzin jest na niskim poziomie. Większym problemem jest długookresowe bezrobocie, gdyż stan ten wpływa na zachowania patologiczne osoby bezrobotnej. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest wówczas przemoc w rodzinie. Długotrwale bezrobocie z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi wymaga więc odpowiednich form działania.

3.3. Niepełnosprawność

W Polsce żyje ok. 5,5 miliona osób niepełnosprawnych. Polityka społeczna wobec osób niepełnosprawnych, to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu wyrównywanie szans funkcjonowania osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiającym ich pełną integrację ze społeczeństwem.

W ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych określono, iż do osób niepełnosprawnych należą te osoby, które trwale lub okresowo niezdolne są do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującej niezdolność do pracy, jeżeli uzyskały orzeczenie o:

- zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy,
- niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia.

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych są zadaniem ogólnospołecznym. Założeniem polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych jest dążenie do kompleksowego działania, uwzględniającego potrzeby fizyczne, psychiczne, społeczne, duchowe niepełnosprawnego obywatela i stwarzającego możliwość integracji ze społeczeństwem.

Ważnym elementem ogólnej wiedzy o problemach osób niepełnosprawnych jest rozpoznanie materialnych warunków życia w ich gospodarstwach domowych. Choć funkcjonowanie osób niepełnosprawnych jest przede wszystkim zdeterminowane rodzajem i nasileniem ograniczeń zdrowotnych, to inne wymiary ich sytuacji i możliwości życiowych są w dużej mierze określone przez poziom warunków materialnych. Wielkość i standard mieszkania, wyposażenie w przedmioty trwałego użytku oraz przystosowanie mieszkania do potrzeb osób niepełnosprawnych warunkuje stan zdrowia, możliwości radzenia sobie w sytuacji choroby czy kalectwa oraz możliwości domowej rehabilitacji. Sytuacja finansowa wyznacza w dużej mierze możliwość leczenia i rehabilitacji, odpłatnej opieki, zakup leków lub sprzętów ułatwiających, a często umożliwiających codzienne funkcjonowanie. Liczba osób niepełnosprawnych oraz różnorodność problemów, jakie rodzi niepełnosprawność sprawia, że grupa ta powinna zajmować szczególne miejsce w systemie pomocy społecznej w celu wyrównywania ich szans w środowisku lokalnym. Jako najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych i ich rodzin można wymienić:

- trudną sytuację materialną rodzin, w których występuje dysfunkcja niepełnosprawności powodującą, że stanowią one jedną z najliczniejszych grup ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej,
- zbyt wysokie koszty leków oraz ograniczone możliwości leczenia i rehabilitacji,
- częste pozostawianie przez rodzinę w środowisku bez zapewnienia należytej opieki.

Istotą działań służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia. Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze, samotne.

Tabela 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018 – 2020

	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	273	266	221

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS

Analiza danych wskazuje, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie w roku 2018 pomocą objął ogółem 273 rodziny, natomiast w roku 2020 odnotowano 221 rodzin, zatem liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy uległa zmniejszeniu o 19%.

Z zasiłku pielęgnacyjnego w 2018 korzystało ogółem 2015 osób. W roku 2019 o 22 osoby mniej, natomiast w 2020r. skorzystały z tej formy pomocy 1942 osoby.

Od 2021r. Gmina Świebodzin realizuje Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”. Dzięki niemu osoby z niepełnosprawnością będą mieć zapewnione wsparcie w wykonywaniu codziennych czynności i w funkcjonowaniu w życiu społecznym.

3.4. Domy Pomocy Społecznej

Na terenie Gminy Świebodzin funkcjonują dwa domy pomocy społecznej, w Jordanowie i w Glińsku, które są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej prowadzonymi przez powiat świebodziński. Z uwagi jednak na brak miejsc lub w przypadku innych schorzeń, zachodzi konieczność umieszczania tych osób w domach pomocy społecznej poza terenem gminy i powiatu.

W 2018 roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie wpłynęło 10 wniosków o umieszczenie w domu pomocy społecznej. Skierowano 2 wnioski do sądu o wydanie postanowienia skierowania do domu pomocy społecznej. W roku 2019 wpłynęły 2 wnioski. W roku 2020 wpłynęło 6 wniosków do Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie o umieszczenie w domu pomocy społecznej. Do sądu skierowano 1 wniosek o wydanie postanowienia skierowania do domu pomocy społecznej.

Tabela 10. Koszty ponoszone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

Lata	Ilość osób	Poniesione koszty w zł.
2018	49	1 338 371
2019	48	1 522 174
2020	48	1 497 631

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

Znaczna część osób umieszczonych w domach pomocy społecznej to osoby samotne, z niskimi dochodami. W takich przypadkach obowiązek ponoszenia różnicy pomiędzy ich odpłatnością, a kosztem utrzymania mieszkańca w danym domu spoczywa wyłącznie na gminie. Najliczniejsza grupa podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej przebywa w domach pomocy społecznej na terenie powiatu świebodzińskiego, w Jordanowie oraz w Toporowie. Aktualnie koszty utrzymania mieszkańca w placówkach kształtują się od 3 913

zł do 5 057 zł miesięcznie. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie wynika, że z roku na rok, koszty ponoszone za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej stale rosną. W roku 2018 Gmina zapłaciła 1 338 371 zł, natomiast do 2020 roku kwota ta wzrosła do 1 497 631zł.

Rosnąca liczba osób wymagająca długotrwałej opieki, brak możliwości zabezpieczenia pomocy przez rodzinę oraz wysokie koszty ponoszone przez gminę na opłacenie różnicy pomiędzy odpłatnością ponoszoną przez mieszkańca, a kosztem utrzymania w danym domu, rodzi konieczność tworzenia alternatywnych form zabezpieczenia socjalnego w miejscu zamieszkania.

3.5. Wspieranie seniorów

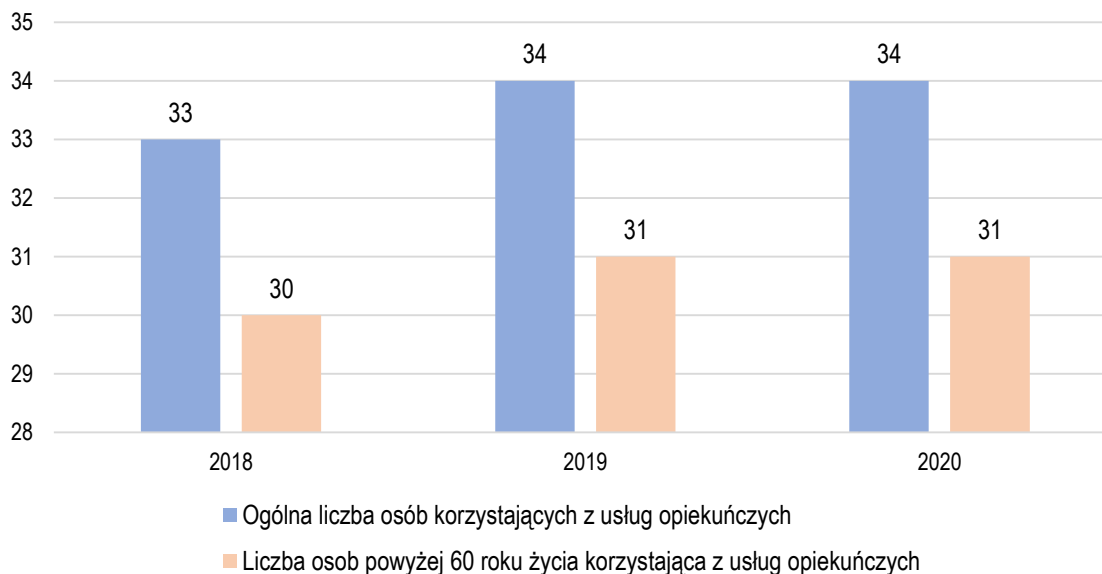
Pozytywne spojrzenie na proces starzenia się społeczeństwa i na starość jako naturalny etap życia człowieka ma bardzo duże znaczenie dla formułowania dla strategii działań rozwiązywania problemów społecznych. Przeciwdziałanie negatywnym stereotypom związanym z wiekiem ma widoczne przełożenie na jakość życia ludzi starszych -ich podmiotowe, równe traktowanie, godność, wolność od przemocy, samorealizację i uzyskiwane wsparcie. W ciągu ostatnich lat obserwuje się proces starzenia się społeczeństwa. Zgodnie z definicją ONZ starzenie się społeczeństwa ma miejsce wtedy, gdy udział ludności w wieku powyżej 65 lat przekracza 7% populacji. W Gminie Świebodzin w 2020 roku kobiety po 60 roku życia oraz mężczyźni po 65 roku życia stanowią ok. 22% wszystkich mieszkańców.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie organizuje i świadczy usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. W 2020 roku świadczone były usługi opiekuńcze dla 34 osób. W 2020 roku zatrudnionych było 7 opiekunek.

Tabela 11. Usługi opiekuńcze w Gminie Świebodzin w latach 2018-2020

	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych	32	33	34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

Wykres 8. Usługi opiekuńcze zrealizowane przez OPS w Świebodzinie w latach 2018-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

Z powyższych danych wynika, że głównymi odbiorcami usług opiekuńczych zrealizowanych przez Ośrodek są osoby powyżej 60 roku życia. Należy zaznaczyć, że w okresie trzech lat ich liczba utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie. W 2018r. osoby po 60 roku życia korzystające z usług opiekuńczych stanowiły 90,9%, w 2019r. 91,2% jak i w 2020r.

W 2020r. w związku ze stanem epidemii oraz znaczącym wzrostem zakażeń koronawirusem Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej kierując się troską o bezpieczeństwo osób starszych, przygotowało program wspierający ochronę zdrowia i życia osób powyżej 70 roku życia pt. „Wspieraj Seniora”. Celem programu było zapewnienie usługi wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy ograniczą swoją aktywność do niezbędnego minimum i pozostają w domu oraz nie są w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby. Usługa wsparcia ma polegać w szczególności na dostarczeniu zakupów, zgodnie ze wskazanym przez Seniora zakresem, obejmujących artykuły podstawowej potrzeby, w tym artykuły spożywcze, środki higieny osobistej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzin od 2021r. realizuje program Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Opieka 75+”. Strategicznym celem Programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych, starszych w wieku 75 lat i więcej.

Program jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- zapewnienie tym osobom wsparcia i pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w ramach usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych,
- poprawy jakości życia osób w wieku 75 lat i więcej,

- umożliwienia gminom rozszerzenia oferty usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Środki finansowe z programu mogą być przeznaczone na:

- zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u osób które już korzystają z takich usług (lub korzystały z nich w ostatnim roku),
- dofinansowanie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, które dotychczas ich nie otrzymywały.

W ramach programu Opieka 75+ usług opiekuńczych w 2021 roku ze wsparcia skorzystało 5 osób.

➤ **Program „Taxi – Senior 60 plus”**

Program „Taxi – Senior 60 plus” realizowany jest od 2018r. polega na wsparciu seniorów poprzez świadczenie bezpłatnych usług transportowych do lekarza na terenie Gminy Świebodzin. Adresatami programu są seniorzy, którzy ukończyli 60 rok życia, zamieszkujący na terenie Gminy Świebodzin, a w szczególności osoby samotne, chore, niepełnosprawne. Zgłoszenie i odwołanie przejazdu odbywa się za pośrednictwem infolinii obsługiwanej przez OPS. Zgłoszenia potrzeby przejazdu mogą dokonywać zarówno sami seniorzy, jak i w ich imieniu rodzina bądź osoba trzecia. Zgłoszenie zawiera następujące informacje: numer Świebodzińskiej Karty Seniora, która jest warunkiem do skorzystania z Programu, numer telefonu, adres zamieszkania, termin i trasę przejazdu z miejsca zamieszkania do lekarza. Przewozy realizowane są w dni robocze. W 2020r. z usług transportowych skorzystało 913 osób, odbyło się 2598 przejazdów.

➤ **Program „Majsterkowicz dla seniora 60 plus”**

Program „Majsterkowicz dla seniora 60 plus” realizowany jest od 2018r. polega na wsparciu seniorów poprzez świadczenie bezpłatnych usług naprawczych niewymagających dużych nakładów finansowych na zakup materiałów oraz takich usług, które nie były świadczone w ramach innych umów np. ze wspólnotą mieszkaniową, administracją itd. Adresatami Programu są seniorzy, którzy ukończyli 60 rok życia, zamieszkujący na terenie Gminy Świebodzin, a w szczególności osoby samotne, chore, niepełnosprawne. Problem techniczny można było zgłaszać, wykorzystując jedną z trzech dostępnych możliwości: telefonicznie, mailowo bądź składając formularz zgłoszeniowy w OPS. Naprawy realizowane są w dni robocze. W 2020r. przyjęto 98 zgłoszeń od 74 seniorów. Aby skorzystać z Programu należy być posiadaczem Świebodzińskiej Karty Seniora.

➤ **„Świebodzińska Karta Seniora”**

„Świebodzińska Karta Seniora” to program realizowany od 2017r. skierowany do osób, które ukończyły 60 lat i zamieszkują na terenie Gminy Świebodzin. Program promuje aktywne spędzanie wolnego czasu, zachęca do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Senior mający „Świebodzińską Kartę Seniora” może skorzystać z ulg i zniżek oferowanych przez partnerów Programu. Program cieszy się dużym

zainteresowaniem wśród seniorów zamieszkujących na terenie Gminy Świebodzin, upoważnia również do korzystania z dwóch powyżej opisanych Programów. Na dzień 31 grudnia 2020r. wydano 3464 kart.

➤ **Koperta Życia**

Koperta Życia jest to program realizowany od 2016r. skierowany do seniorów z Gminy Świebodzin, zwłaszcza samotnych. Jego celem jest podniesienie bezpieczeństwa osób starszych, szczególnie przy interwencjach z udziałem służb ratowniczych. Seniorzy otrzymują specjalnie przygotowane koperty, w których zapisane zostaną ich dane osobowe oraz najważniejsze informacje o stanie zdrowia, przyjmowanych lekach, alergiach na leki oraz kontakt do najbliższych. Pakiet z takimi informacjami powinien być przechowywany w lodówce, czyli miejscu, które jest w każdym domu i jest łatwo dostępne. Zostały również przygotowane naklejki na lodówkę, by wskazać miejsce przechowywania koperty. Ważne jest, aby dane medyczne zawarte w karcie informacyjnej były potwierdzone przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, co nadaje im wiarygodności. Na dzień 31 grudnia 2020r. z Programu skorzystało 165 osób.

➤ **Dzienny Dom „Senior+”**

Z początkiem 2021r. utworzono Dzienny Dom „Senior+”, który funkcjonuje w strukturach tutejszego OPS. W Domu znajduje się 15 miejsc dziennego pobytu przeznaczonych dla osób powyżej 60 roku życia mieszkających na terenie Gminy Świebodzin. Pierwszeństwo w korzystaniu z pobytu w Dziennym Domu „Senior+” w Świebodzinie mają osoby: samotne, samotnie gospodarujące, niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym, potrzebujące częściowej opieki i pomocy w czynnościach dnia codziennego, bezradne w prowadzeniu gospodarstwa domowego, posiadające złe warunki mieszkaniowe, posiadające niskie dochody – kryteria dochodowe zgodne z ustawą o pomocy społecznej. Głównym celem Domu jest stworzenie bezpiecznego i przyjaznego miejsca, które zapobiega wykluczeniu społecznemu osób w wieku powyżej 60 roku życia, zamieszkałych na terenie Gminy Świebodzin i zakwalifikowanych do pobytu w Domu w szczególności poprzez: poprawę jakości życia seniorów, aktywne spędzanie czasu, rozwijanie zainteresowań oraz nabywanie nowych umiejętności, które pozwolą na aktywizację społeczną osób starszych, przeciwdziałanie izolacji i samotności, prowadzenie różnych form terapii zajęciowej, utrzymywanie i rozwijanie sprawności psychofizycznej, prowadzenie zajęć aktywizujących ruchowo lub kinezyterapii, stworzenie warunków sprzyjających samorealizacji uczestników przy wykorzystaniu ich wiedzy i umiejętności. Dzięki uczestniczeniu w codziennych zajęciach Domu, seniorzy angażują się w działania samopomocowe oraz w działania na rzecz środowiska lokalnego. Pobyt w Domu jest dobrowolny i odpłatny. W ramach przygotowanej oferty świadczony jest również jeden gorący posiłek w postaci obiadu. Powstanie i działalność Dziennego Domu „Senior+” przyczynia się do zwiększenia oferty pomocowej dla osób starszych oraz poprawia jakość świadczonych usług. Wpływa również na zapewnienie seniorom wsparcia i pomocy adekwatnej do ich potrzeb i możliwości wynikających z ich stanu zdrowia oraz wieku. Dom jest odpowiedzią na poprawę jakości życia oraz funkcjonowanie w społeczności lokalnej osób starszych, których z roku na rok w Gminie Świebodzin przybywa.

3.6. Problemy uzależnień i przemocy w rodzinie

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin jest nadużywanie alkoholu co stanowi groźną plagę społeczną.

Dane podawane przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pozwalają szacunkowo określić zakres problemów alkoholowych w mieście ok. 25 tysięcznym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu wynosi ok. 500 osób, tj. 2% populacji. Około 1 000 osób dorosłych żyje w otoczeniu alkoholika (ok. 4% populacji), natomiast aż ok. 1 000 osób (tj. 4% populacji) to dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików. Liczba osób pijących szkodliwie kształtuje się od 1 250 do 1 750 osób, co stanowi 5-7% populacji. W rodzinach z problemem alkoholowym ok. 2/3 dorosłych oraz 2/3 dzieci to ofiary przemocy³.

By skutecznie przeciwdziałać problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminować ich niekorzystny wpływ na społeczeństwo, konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminnym działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Gminie Świebodzin w latach 2018 - 2020.

Tabela 12. Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w Gminie w latach 2018-2020

Wydatki	2018	2019	2020
Przeciwdziałanie narkomanii	12 352	7 908	0
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	653 076	766 390	515 268
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	5 646	5 099	3 990
Ogółem	671 074	779 397	519 258

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS - Ocena Zasobów Pomocy Społecznej 2018-2020r.

Trudno jest oszacować, ile osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin korzysta z oferty pomocowej adresowanej do nich w Gminie Świebodzin, ponieważ korzystać mogą z pomocy udzielanej w różnych miejscach. Placówki pomocowe w naszej gminie nie prowadzą wspólnego rejestru.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzinie przeprowadza rozmowy z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc oraz kieruje wnioski do Sądu Rejonowego w Świebodzinie o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkohol, które nie chcą dobrowolnie podjąć leczenia. W roku 2020r. GKRPA w Świebodzinie wystosowała łącznie 120 zaproszeń na rozmowy.

³ <http://www.parpa.pl/>

Skierowano 9 wniosków o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu do Sądu Rejonowego w Świebodzinie. Na badanie przez biegłych skierowano 15 osób.

Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne, ponieważ znaczny odsetek osób dotkniętych uzależnieniem nie szuka wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych.

Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i ww. instytucji, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w gminie pełnią również: działający Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie. Zespół utrzymuje stały kontakt i współpracuje na co dzień z Sądem Rodzinnym, Zespołem Kuratorów i Komendą Powiatową Policji. Osoby podejmujące leczenie są kierowane do Oddziału Terapii Uzależnień od Alkoholu i Substancji Psychoaktywnych w Ciborzu oraz Ośrodka dla Osób Uzależnionych w Nowym Dworcu.

W 2020r. do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Świebodzinie wpłynęły 44 „Niebieskie Karty - A”, sporządzone w 39 rodzinach. Komenda Powiatowa Policji założyła 39 „Niebieskich Kart-A”, 5 zostało sporządzonych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie. Grupy robocze w roku sprawozdawczym prowadziły procedurę w 62 rodzinach (w 26 sprawach procedury wszczęto w 2019r. i jedną w 2018r.).

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie w roku sprawozdawczym liczba interwencji domowych, w tym z powodu przemocy domowej, wynosiła 357 w mieście, 153 na wsi.

Na 41 procedur wszczętych i prowadzonych w 2020r., 33 sprawy dotyczyły przemocy wobec partnera (współmałżonka lub osób żyjących w związku konkubenckim), 4 sprawy dotyczyły przemocy wobec dzieci, 4 przypadki dotyczyły przemocy ze strony dorosłych dzieci wobec rodzica bądź rodziców. Łącznie 126 osób objęto pomocą Zespołu, w tym 40 kobiet, 40 mężczyzn oraz 46 dzieci.

Zespół Interdyscyplinarny w 2020r. dwukrotnie zwracał się do Sądu Rejonowego Wydział Rodzinny i Nieletnich w Świebodzinie z prośbą o wgląd w sytuację dziecka, w której była wszczęta procedura. Ponadto dwukrotnie wystapiono do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Świebodzinie z wnioskami o wszczęcie postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i powodujących tym samym rozkład życia rodzinnego. Jeden raz wystapiono do Komendy Powiatowej Policji w Świebodzinie o rozważenie wszczęcia postępowania przygotowawczego z art. 207 kk.

Mieszkańcy Gminy mają możliwość korzystania z pomocy Strefy Wsparcia Rodziny przy ul. Bramkowej 2 w Świebodzinie. W roku 2020r. z pomocy Punktu Konsultacyjnego dla osób w kryzysie, tj. psycholog, skorzystało 27 osób, łącznie udzielono 56 konsultacji. Ponadto w Punkcie dwa razy w tygodniu dyżur pełnił pedagog/mediator rodziny, który udzielił 64 konsultacji 40 osobom, 18 konsultacji dotyczyło przemocy w rodzinie. W dobie pandemii został uruchomiony tzw. Świebodziński Telefon Serdeczności. Udzielono 80 konsultacji 58 osobom. 23 konsultacje dotyczyły problemu przemocy w rodzinie. W Strefie Wsparcia - w Punkcie Konsultacyjnym od listopada 2021r. przyjmuje również prawnik oraz działa Świetlica Inicjatyw Twórczych, w której prowadzi się zajęcia opiekuńczo-wychowawcze i edukacyjne dla dzieci.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Świebodzinie dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, niewydolnych wychowawczo, często z problemem alkoholowym funkcjonowała Świetlica Środowiskowa, organizując dla dzieci czas wolny po godzinach nauki w szkole. Ww. placówka dysponuje 10 miejscami dla dzieci w wieku 7 – 13 lat z rodzin problemowych.

Na terenie Gminy funkcjonuje Centrum Rozwoju i Terapii Ogólnopolskiego Stowarzyszenia „Joker” przy ul. Sulechowskiej 6, 66-200 Świebodzin, które udziela nieodpłatnej pomocy dla osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. Centrum Rozwoju i Terapii Ogólnopolskiego Stowarzyszenia „Joker” udzieliło 53 osobom konsultacji indywidualnych (łącznie 217 konsultacji), 38 osób korzysta z zajęć grupowych, 29 osób korzysta z zajęć grupowych dla osób współuzależnionych. Stowarzyszenie otrzymało dotację od Gminy na realizację jej zadań własnych z przeznaczeniem na pomoc terapeutyczną (konsultacje indywidualne i zajęcia grupowe) udzielaną osobom uzależnionym i współuzależnionym.

Wszystkie rodziny, u których była i jest prowadzona procedura Niebieskiej Karty zostały objęte pracą socjalną. Ofiary przemocy motywowano do udziału w terapii prowadzonej przez psychologa w Punkcie Konsultacyjnym w Świebodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Urząd Miejski w Świebodzinie podejmował liczne działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, które są wpisane w *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Świebodzin*.

3.7. Charakterystyka Pieczy Zastępczej w Gminie Świebodzin

Rodzinna piecza zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem. Gdy dziecko nie może dalej wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej, najlepszym rozwiązaniem dla bezpieczeństwa dziecka jest zapewnienie mu opieki w rodzinnej pieczy zastępczej, którą może być: rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa lub zawodowa oraz rodzinny dom dziecka.

W ostatnich trzech latach rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Świebodzin kształtował się następująco:

Tabela 13. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Gminy Świebodzin w latach 2018-2020

Typy rodziny zastępczej	Lata		
	2018	2019	2020
spokrewnione	51	52	50
niezawodowe	19	21	17
zawodowe	3	4	6
zawodowe pełniące funkcję pogotowia opiekuńczego	2	2	2
zawodowe-specjalistyczne	1	1	0
Ogółem	76	80	75

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Świebodzinie

Z analizy danych zawartych w powyżej tabeli wynika, że na terenie Gminy Świebodzin w ostatnich trzech latach wzrosła liczba rodzin zastępczych zawodowych. Liczba rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych z dzieckiem ulegała wahaniom.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa, że na mocy art. 191 ust. 9 i 10 w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej po 1 stycznia 2012r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Świebodzinie w latach 2018 – 2020 poniósł następujące koszty dotyczące odpłatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 14. Odpłatność Gminy Świebodzin za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w latach 2018-2020

Piecza zastępcza	Lata		
	2018	2019	2020
Placówki opiekuńczo-wychowawcze	356 135	357 329	377 950
Rodziny zastępcze	263 109	242 563	236 596

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

W Gminie Świebodzin od 1 kwietnia 2013 roku formę instytucjonalnej pieczy zastępczej pełni pięć placówek opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego, tj. Dom Dziecka w Świebodzinie, które obsługuje Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Świebodzinie. Organem prowadzącym placówki jest powiat świebodziński, gdzie nadzór sprawuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie. Posiadają bazę lokalową, która zapewnia opiekę 160 wychowankom w latach 2018-2020.

W poniższej tabeli przedstawiona została liczba miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018–2020.

Tabela 15. Liczba miejsc w placówkach opiekuńczo wychowawczych w latach 2018- 2020

Placówki opiekuńczo - wychowawcze	Lata		
	2018	2019	2020
Dom Dziecka w Świebodzinie	56	56	56

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Świebodzinie

Na koniec 2018 roku w Domach Dziecka na terenie powiatu świebodzińskiego łącznie przebywało 60 dzieci, w 2019 roku umieszczonych było 50 wychowanków, zaś w 2020 roku w pięciu Domach Dziecka w Świebodzinie przebywało 50 dzieci.

Natomiast z danych dostępnych w Ośrodku Pomocy Społecznej wynika, że w roku 2018 liczba dzieci z Gminy Świebodzin umieszczonych w Domu Dziecka wynosiła 15, tudzież w 2020 roku w placówkach opiekuńczo – wychowawczych było 21 podopiecznych z naszej gminy.

Na podstawie postanowienia sądu, do rodzin zastępczych w 2018 roku skierowano 33 dzieci, w 2019 roku – 37 dzieci, tj. o 4 osoby więcej niż w roku poprzednim, natomiast w 2020 roku skierowano 42 dzieci.

Osoba, która po osiągnięciu pełnoletności opuściła rodzinę zastępczą bądź placówkę opiekuńczo-wychowawczą, jest objęta pomocą niesioną przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, jak również przez pomoc:

- pieniężną na usamodzielnienie;
- pieniężną na kontynuowanie nauki;
- pieniężną na zagospodarowanie.

Poniższe tabele prezentują dane dotyczące udzielania pomocy osobom usamodzielnionym z placówek opiekuńczo – wychowawczych i z rodzin zastępczych w latach 2018–2020.

Tabela 16. Udzielona pomoc osobom usamodzielnionym z placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018 - 2020

Rodzaj świadczenia	Kwota wypłacanych świadczeń (zł)			Liczba osób, które otrzymały świadczenia		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	6 600,00	13 878,00	17 461,00	1	2	2
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	83 137,29	57 350,73	53 116,38	18	16	13
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	7 654,00	9 462,00	6 308,00	4	5	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Świebodzinie

Tabela 17. Udzielona pomoc osobom usamodzielnionym z rodzin zastępczych w latach 2018 - 2020

Rodzaj świadczenia	Kwota wypłacanych świadczeń (zł)			Liczba osób, które otrzymały świadczenia		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	6 939,00	6 939,00	13 879,00	1	1	3
Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	24 634,16	29 286,32	53 116,38	7	7	7
Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie	6 000,00	7 885,00	3 154,00	2	5	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Świebodzinie

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* kwestia pieczy zastępczej zostanie opracowana w odrębnym programie rozwoju pieczy zastępczej.

3.8. Bezdomność

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie

specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

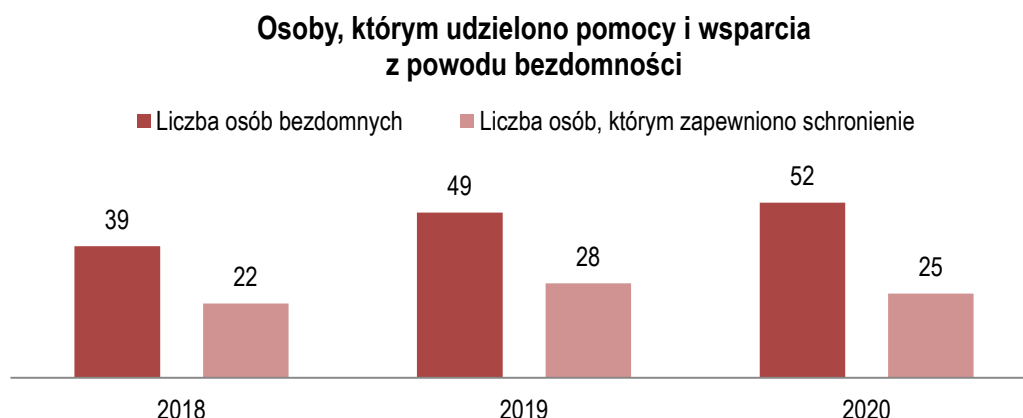
Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają.

Bezdomność może być efektem panującej sytuacji społeczno-ekonomicznej (w tym wzrostu bezrobocia, postępującej likwidacji hoteli robotniczych, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat, braku ośrodków dla nosicieli wirusa HIV) i prawnej (możliwość wyeksmitowania lokatora za długi i zaległości w opłatach czynszowych), może mieć również podłoże patologiczne (alkoholizm, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych, rozwód lub trwały rozpad więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutka, przemoc w rodzinie) oraz wynikać z przyczyn socjopsychologicznych (świadomy wybór innego sposobu życia, odrzucenie obowiązującego systemu wartości) i osobowościowych (poczucie niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złym świecie i ludziach).

Przeciwdziałanie problemowi bezdomności wymaga aktywnego, zintegrowanego i kompleksowego działania. Wykorzystanie istniejących zasobów środowiska i tworzenie warunków do wdrażania nowych form wsparcia na rzecz osób bezdomnych i ich integracji z otoczeniem powinno stanowić podstawowy cel prowadzonej na szczeblu lokalnym polityki społecznej.

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością w Gminie Świebodzin świadczy Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2018 – 2020 liczba rodzin i przebywających w nich osób objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie z powodu bezdomności wzrosła. W 2018r. liczba rodzin kształtowała się w granicach 39, a w 2020r. wzrosła do 52 rodzin. Dane szczegółowe na temat liczby osób objętych wsparciem przez Ośrodek Pomocy Społecznej z powodu bezdomności przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Pomoc i wsparcie z powodu bezdomności mieszkańcom Gminy Świebodzin w latach 2018 - 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Świebodzinie

W Gminie Świebodzin funkcjonuje noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, prowadzona przez „Fundację Razem”. Udzielanie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego miejsca w wyżej

wymienionej placówce. Z pobytu w noclegowni skorzystało w roku 2018 - 27 osób, 2019 r. – 28 osób, a w roku 2020 – 25 osób. Ośrodek Pomocy Społecznej z uwagi na brak zaplecza dla bezdomnych kobiet oraz mężczyzn wymagających całodobowego schronienia, kieruje osoby te z Gminy Świebodzin do schronisk m.in.: do Schroniska Samopomocowego Wsparcia „Dom Wspólnoty BaćArka” w Nowogrodzie Bobrzańskim i Bogatyni, do Schroniska dla Bezdomnych prowadzonych przez Chrześcijańską Fundację Rozwoju osobistego „Rondo” w Zielonej Górze. Gmina Świebodzin nie posiada własnych placówek zapewniających schronienie typu schroniska, ogrzewalnie czy mieszkania chronione natomiast ma podpisaną umowę z ogrzewalnią w Gorzowie Wlkp. w razie zagrożenia życia i zdrowia w okresie zimowym.

3.9. Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących obywateli oraz majątek ogólnonarodowy. Jest ono tworzone przez organy władzy publicznej, służby, straże i inspekcje wyspecjalizowane w ochronie bezpieczeństwa porządku publicznego. Bezpieczeństwo publiczne jest ważnym elementem oceny skali rozwiązywania różnych problemów. Wysoki poziom przestępczości odciska dotkliwie piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Intensywność oraz częstotliwość, z jaką występują zdarzenia przestępcze mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność miast i gmin. Dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych zmierzających w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie Gminy Świebodzin za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji w Świebodzinie, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej, Ochotnicze Straże Pożarne, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Świebodzinie oraz Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Świebodzinie.

Przestępczość jest to zbiór czynów zabronionych ustawowo pod groźbą kary, a popełnionych na obszarze danej jednostki terytorialnej. Przestępczość jest zjawiskiem społecznym. Charakteryzuje się następującymi cechami: stanowi zagrożenie dla obowiązującego porządku prawnego, wyraża się we wzroście liczby osób, które popełniły przestępstwa w stosunku do ogółu ludności. Wyróżnić można kilka czynników wpływających na zjawisko przestępczości. Zalicza się do nich gęstość zaludnienia, udział kobiet i nieletnich w ogólnej liczbie ludności, a także poziom urbanizacji, bezrobocie, ubóstwo, poziom zamożności oraz warunki życia ludności.

Wykroczenie natomiast to czyn społecznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5.000 złotych lub nagany. Nie popełnia wykroczenia sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu. Dane szczegółowe na temat przestępstw i wykroczeń popełnionych w Powiecie Świebodzińskim w latach 2018-2020 przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 18. Wykaz przestępstw popełnionych w Powiecie Świebodzińskim w latach 2018-2020

	Rok		
	2018	2019	2020
Liczba przestępstw ogółem	1142	1150	1058
Uszkodzenie mienia	41	42	37
Uszczerbek na zdrowiu	30	25	9
Kradzież pojazdu	14	14	9
Kradzież cudzej rzeczy	127	147	129
Kradzież z włamaniem	79	95	77
Robój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	8	5	5
Bójki i pobicia	3	5	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Świebodzinie.

Z powyższej tabeli wynika, iż w 2020r. zanotowano ogółem 1058 przestępstw, tj. o 84 mniej niż w 2018r. W 2020r. najwyższą liczbę przestępstw mają kradzieże, najmniej bójki i pobicia. Z przedstawionych danych wynika, że tendencja popełnianych przestępstw z roku na rok spada.

Tabela 19. Wykaz wykroczeń popełnionych w Gminie Świebodzin w latach 2018-2020

	Rok		
	2018	2019	2020
Zakłócenia porządku publicznego	620	555	464
Uszkodzenie mienia	818	870	745
Interwencje ogółem:	781	544	623
a) uszkodzenie mienia	65	65	68
b) spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	135	74	72
c) kradzieże mienia	381	272	288
d) zakłócenia spoczynku nocnego	200	133	195
Nieprzestrzeganie obowiązku zasłaniania twarzy	x	x	195

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KPP w Świebodzinie.

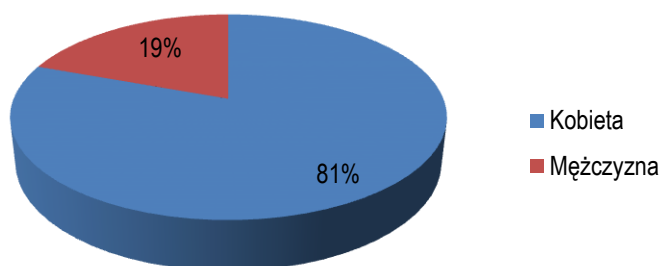
W Gminie Świebodzin nad bezpieczeństwem czuwa samorząd gminny, który realizuje zadania publiczne dotyczące bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego. W jego kompetencjach zawierają się pomoc społeczna, ochrona środowiska naturalnego, ochrona przeciwpożarowa.

IV WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH „GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE”

Badania ankietowe przeprowadzone w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Świebodzin posłużyły identyfikacji, określeniu przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków. Badania zostały przeprowadzone przy pomocy ankiet. Formularz ankietowy był dostępny w wersji elektronicznej. Ankiety zostały rozpowszechnione wśród mieszkańców gminy, w tym reprezentantów samorządu lokalnego – władz samorządowych, radnych, pracowników Urzędu Gminy, przedstawicieli jednostek organizacyjnych gminy, m.in. placówek oświatowych, kulturalnych, sportowych i pomocy społecznej, a także przedstawicieli jednostek policji i organizacji pozarządowych. W sumie do analizy przedłożono 332 ankiety wypełnione anonimowo.

Wykres 10. Metryczka

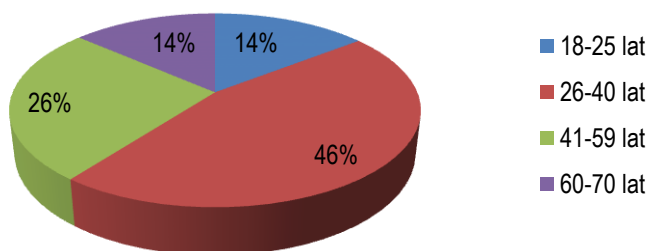
Płeć

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w badaniu ankietowym udział wzięły 332 osoby. Znaczna większość ankietowanych to kobiety (265 osób co stanowi 80% ankietowanych). Liczba mężczyzn, którzy wzięli udział w badaniu potrzeb mieszkańców była znacznie mniejsza (64 osoby). Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że kobiety chętniej biorą udział w tego typu badaniach. 77% respondentów było z miasta, natomiast 23% badanych to osoby ze wsi.

Wykres 11. Wiek

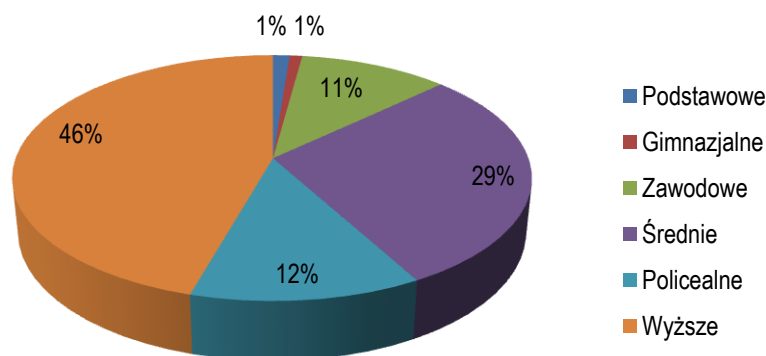

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że w badaniu ankietowym najczęściej respondentów było w wieku od 26 do 40 lat oraz 41-59 lat (238 osób – ponad połowa ankietowanych). Najmniejsza grupa biorących udział w badaniu to osoby powyżej 70 roku życia (45 osób co stanowi 13,6% wszystkich ankietowanych).

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w ramach diagnozy sytuacji społecznej w Gminie Świebodzin udział mogli wziąć wszyscy mieszkańcy Gminy. Celem badania było poznanie potrzeb i opinii mieszkańców niezależnie od poziomu wykształcenia, wieku czy wykonywanej pracy. Ankieta cieszyła się największym zainteresowaniem wśród pracowników umysłowych 44% ankietowanych. Pracownicy fizyczni oraz emeryci/renciści stanowili 32,6% ankietowanych, uczniowie/studenci 10,2% oraz bezrobotni 4%. W badaniu brali udział również przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele oświaty, bankowiec, fizjoterapeuta czy sprzedawca.

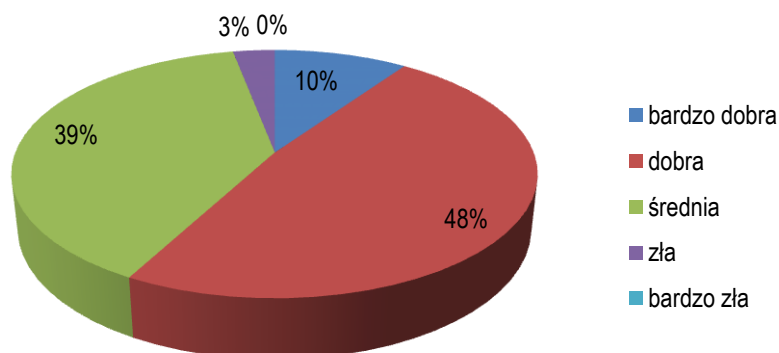
Wykres 12. Wiek

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że najczęściej ankietowanych ma wykształcenie wyższe (151 osób co stanowi 45,6% wszystkich respondentów). Najmniej ankietowanych osób ma wykształcenie podstawowe (4 osoby – zaledwie 1,2% respondentów) i gimnazjalne (3 osoby – 0,9% badanych).

Wykres 12. Sytuacja materialna

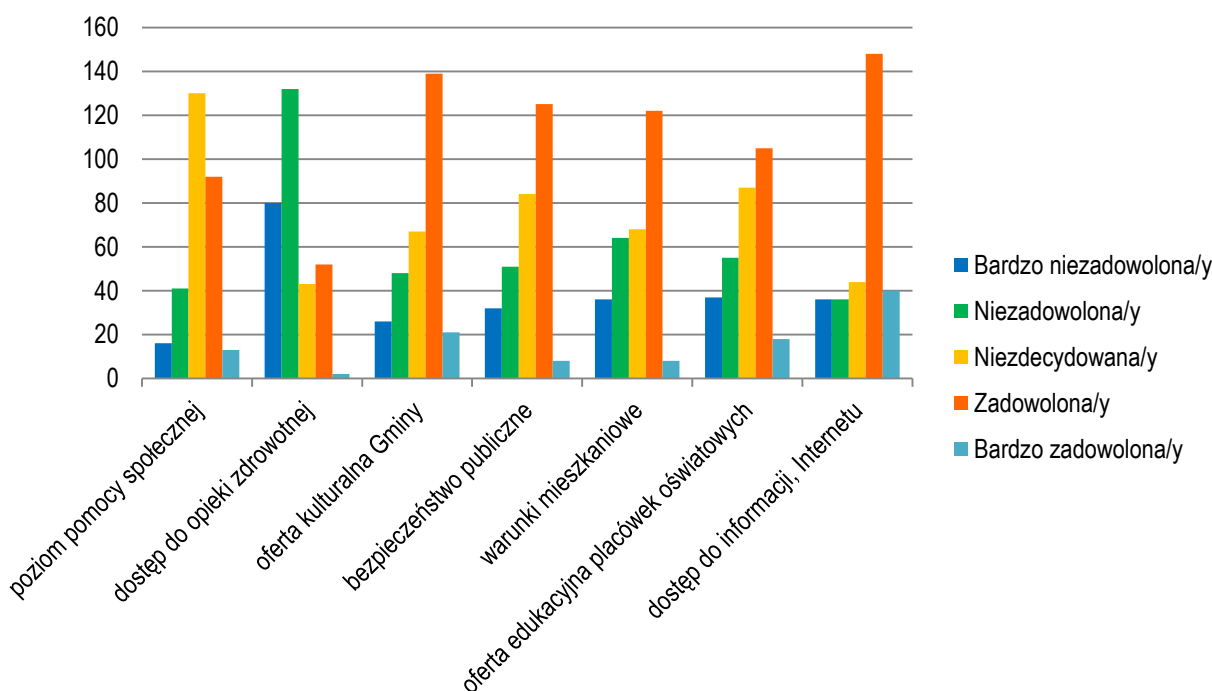
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przeprowadzonych badań ankietowych wynika, że sytuacja materialna wśród 48,2% ankietowanych mieszkańców Gminy Świebodzin jest dobra. 39,1% badanych uważa, że ich sytuacja materialna jest średnia, tylko 3% respondentów określa swoją sytuację materialną jako złą, natomiast 9,7 % (tj. 32 osoby) uważa, że mają bardzo dobrą sytuację materialną. Należy podkreślić, że nie było osób które uznały, że mają bardzo złą sytuację materialną.

Problemy społeczne w Gminie Świebodzin

Na wstępie zapytano mieszkańców Gminy Świebodzin o warunki życia w ostatnich latach. 45,5% badanych twierdzi, że warunki w Gminie Świebodzin raczej się poprawiały. 23,9% uważa, że są one bez zmian. Poprawę zauważyło 17,9% ankietowanych, natomiast 4,8% uważa, że warunki życia się pogorszyły. Z poziomu pomocy społecznej zadowolone są 92 osoby, 130 osób nie ma zdania, natomiast 41 osób jest niezadowolonych. W przypadku dostępu do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia) 132 osoby są niezadowolone zaś 52 badanych zaznaczyło, że jest zadowolonych. Kolejną kwestią jest oferta kulturalna w Gminie, gdzie 139 respondentów wyraża zadowolenie, natomiast 48 osób jest niezadowolonych z oferty. Z bezpieczeństwa publicznego większość mieszkańców jest zadowolona (125 osób), niezadowolonych jest 51 badanych. W przypadku warunków mieszkaniowych 122 osoby są zadowolone, 64 respondentów nie podziela tego zdania. Oferta edukacyjna placówek oświatowych wg większości badanych jest zadowalająca (105 osób), zaś wg 55 mieszkańców nie spełnia oczekiwań. Ostatnią kwestią, o którą zostali zapytani mieszkańcy Gminy Świebodzin jest dostęp do informacji i Internetu. Zdecydowanie większa część respondentów jest zadowolona (148 osób), natomiast 36 osób zaznaczyła, że jest niezadowolona z dostępu do informacji i Internetu.

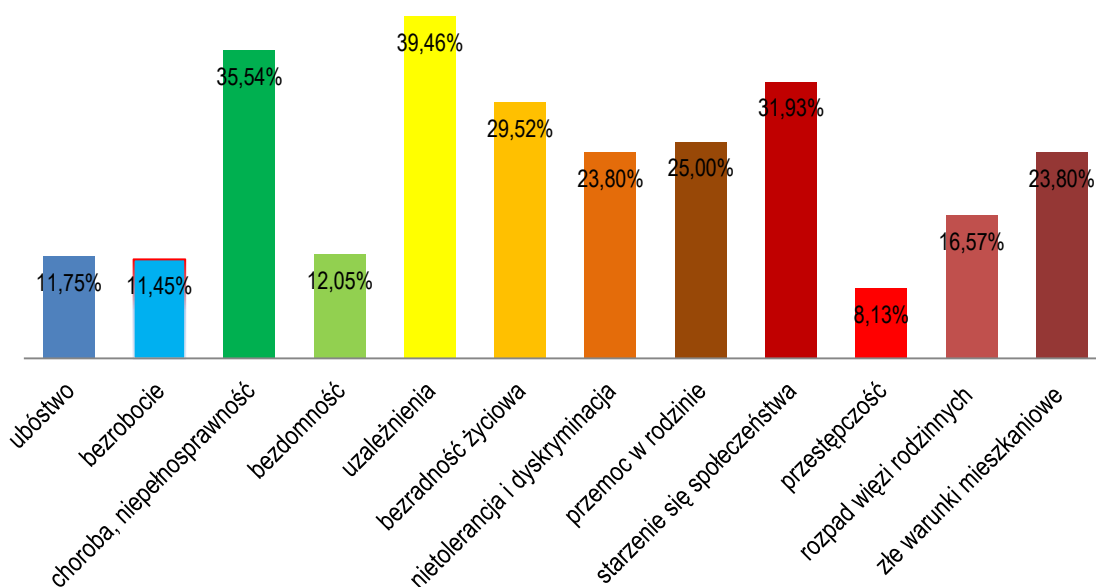
Wykres 13. Stopień zadowolenia z warunków życia w ostatnich latach

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

W ankiecie zapytano badanych o problemy społeczne, które najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy Świebodzin. Za problemy społeczne, który najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy Świebodzin, respondenci uznali: uzależnienia (39,8%), choroba, niepełnosprawność (35,9%), starzenie się społeczeństwa (32,2%) oraz bezradność życiowa (29,8%). Według mieszkańców Gminy Świebodzin najrzadziej występującym problemem społecznym jest bezrobocie (11,6%), ubóstwo (11,9%) oraz przestępczość (8,2%).

Wykres 14. Problemy społeczne

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Dzięki zgłaszaniu przez społeczeństwo problemów i potrzeb Gmina będzie mogła podjąć odpowiednie działania i ukierunkować cele realizacji, tak aby rozwiązać jak najwięcej występujących problemów na terenie Gminy.

Wykres 15. Główne problemy bezrobocia

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

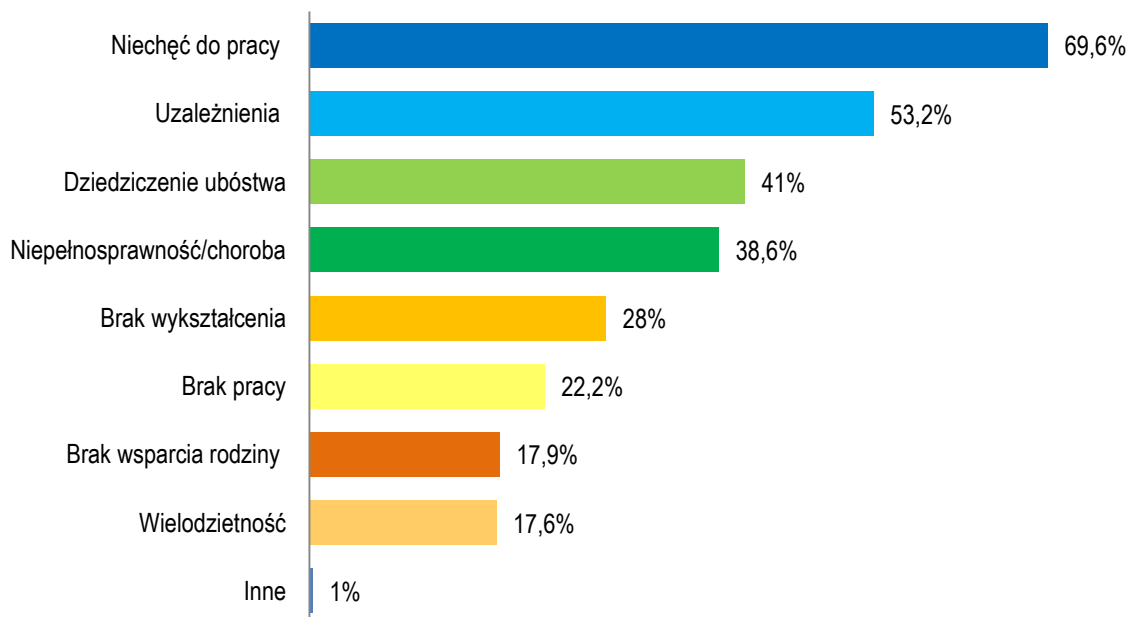
Według ankietowanych głównym powodem bezrobocia w Gminie Świebodzin jest niechęć do podjęcia pracy (72% badanych). Również duża część osób biorących udział w ankiecie uważa, że powodem bezrobocia jest brak opieki nad dziećmi i osobami zależnymi (55,7%). Respondenci podali również inne przykłady powodów bezrobocia i są to: brak ofert pracy dla wykwalifikowanych pracowników oraz niskie wynagrodzenie.

Wykres 16. Najskuteczniejsze działania w walce z ubóstwem

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z powyższych danych wynika, że według ankietowanych najskuteczniejszym działaniem w walce z ubóstwem jest pomoc w uzyskaniu zatrudnienia (uważa tak 62,4% respondentów). Zdaniem ankietowanych drugim w kolejności skutecznym działaniem w walce z ubóstwem jest zapewnienie opieki nad dzieckiem (55,8%). Znaczna liczba badanych uznała, że ważnym aspektem w walce z ubóstwem jest wsparcie różnego rodzaju specjalistów (49,7%). Tylko 11,5% ankietowanych uznało, że pomoc materialna jest dobrą metodą walki z ubóstwem.

Wykres 17. Przyczyny popadania w ubóstwo

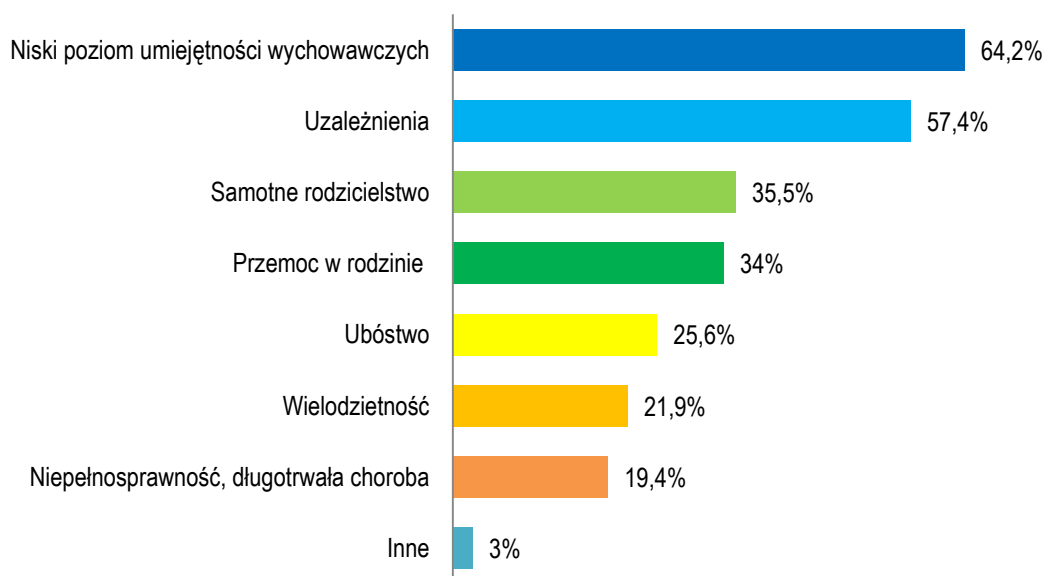
Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Według ankietowanych mieszkańców głównymi przyczynami ubóstwa w Gminie Świebodzin są niechęć do podjęcia pracy (69,6% ankietowanych), uzależnienia (53,2 % ankietowanych), dziedziczenie ubóstwa (41% ankietowanych), niepełnosprawność i choroba (38,6 % ankietowanych) oraz brak wykształcenia (28% ankietowanych). Według respondentów brak wsparcia ze strony rodziny i wielodzietność jest najrzadszą przyczyną ubóstwa w Gminie Świebodzin.

Wykres 18. Problemy społeczne dzieci i młodzieży występujące na terenie Gminy Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

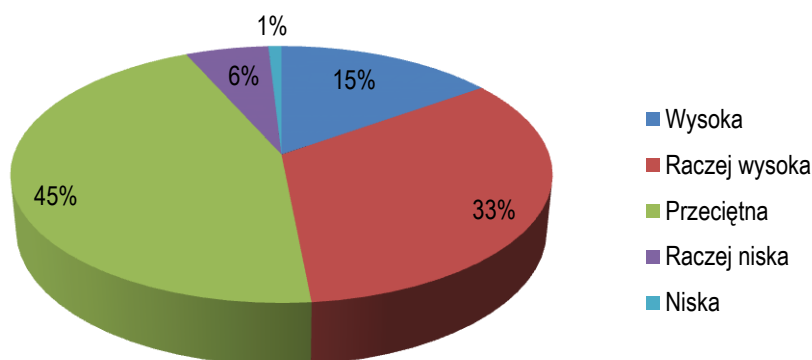
Z przedstawionych danych wynika, że jednym z głównych problemów dzieci i młodzieży jest uzależnienie od Internetu, gier komputerowych oraz telefonów komórkowych (takiej odpowiedzi udzieliło 62,3% badanych mieszkańców). Znaczna część ankietowanych uważa, że głównymi problemami dzieci oraz młodzieży jest również niedobór zorganizowanych form spędzania wolnego czasu (44,1%), a także przemoc rówieśnicza (47,1%). Respondenci uznali również za istotny problem uzależnienie nie tylko od Internetu i związanych z nim rozrywkami, ale również od alkoholu, narkotyków, dopalaczy i innych używek (36,2%).

Wykres 19. Przyczyny bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzenie gospodarstwa domowego w Gminie Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przeprowadzonej analizy badań wynika, że głównymi przyczynami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest niski poziom umiejętności wychowawczych (64,2% ankietowanych) oraz uzależnienia (57,4% ankietowanych). Według respondentów do najrzadszych przyczyn bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych zaliczamy wielodzietność oraz niepełnosprawność bądź długotrwałą chorobę.

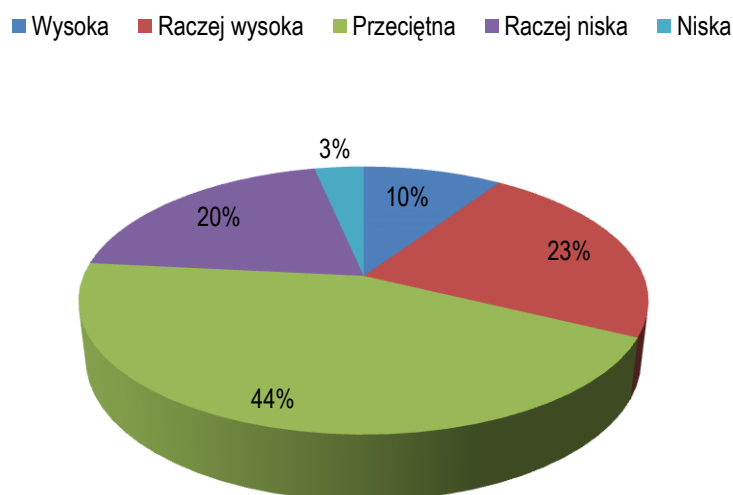
Wykres 20. Skala występowania w Gminie Świebodzin problemu uzależnień od alkoholu

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych danych wynika, że według 44,8% respondentów (tj. 148 osób) skala alkoholizmu w Gminie Świebodzin jest przeciętna, 33,3% (tj. 110 osób) ankietowanych uważa, że jest raczej wysoka, 15,2% (tj. 50 osób), że jest wysoka. Zaledwie 0,9% ankietowanych (tj. 3 osoby) uważa, że skala alkoholizmu w gminie jest niska.

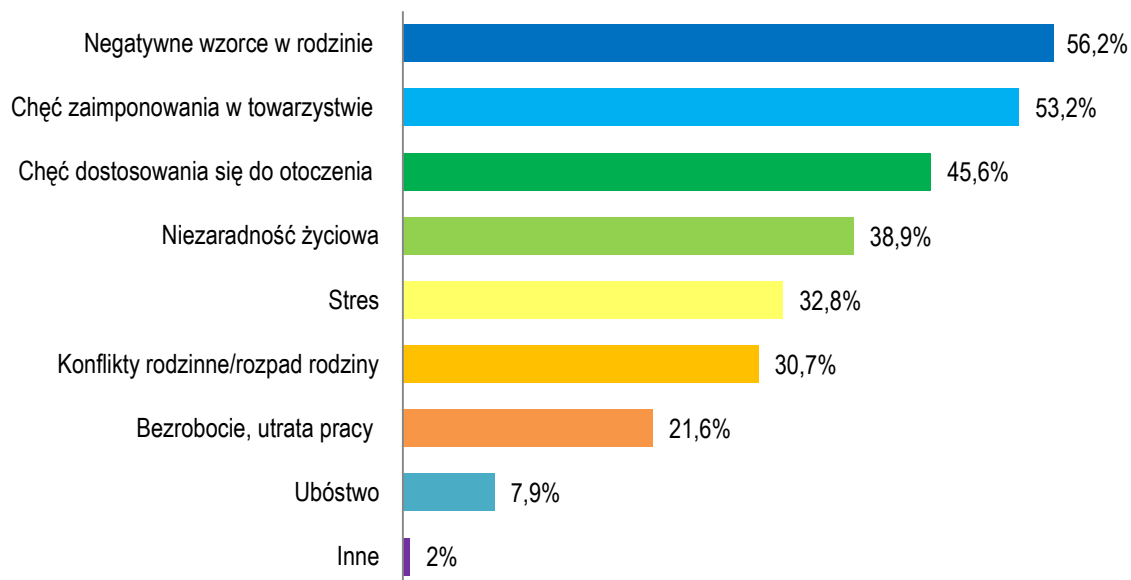
Wykres 21. Skala występowania problemu narkomanii w Gminie Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że według mieszkańców skala narkomanii w Gminie Świebodzin jest przeciętna (146 osób – 44,4%), 23% (75 osób) uważa, że jest raczej wysoka, natomiast 20,1% (tj. 66 osób) uważa, że jest raczej niska. Tylko 9,4% (31osób) ankietowanych uznało skalę narkomanii za wysoką, natomiast 3,3% (11 osób) za niską.

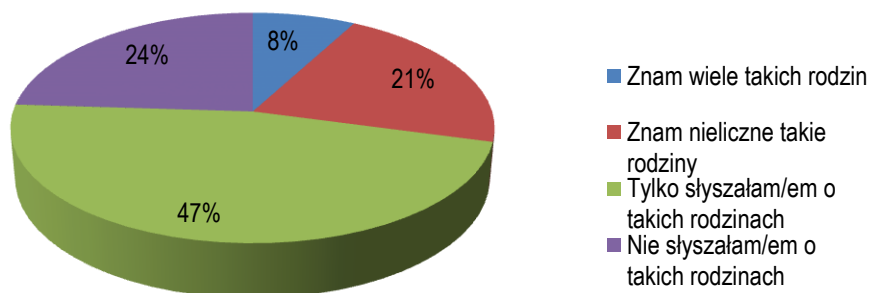
Wykres 22. Przyczyny występowania uzależnień

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych danych wynika, że główną przyczyną uzależnień są negatywne wzorce w rodzinie (odpowiedź tą wybrało 185 osób – tj. 56,2% ankietowanych). Do głównych przyczyn uzależnień możemy również zaliczyć chęć zaimponowania w towarzystwie (53,2% ankietowanych), niezaradność życiowa (38,9% ankietowanych). Według respondentów ubóstwo jest najrzadszą przyczyną uzależnień.

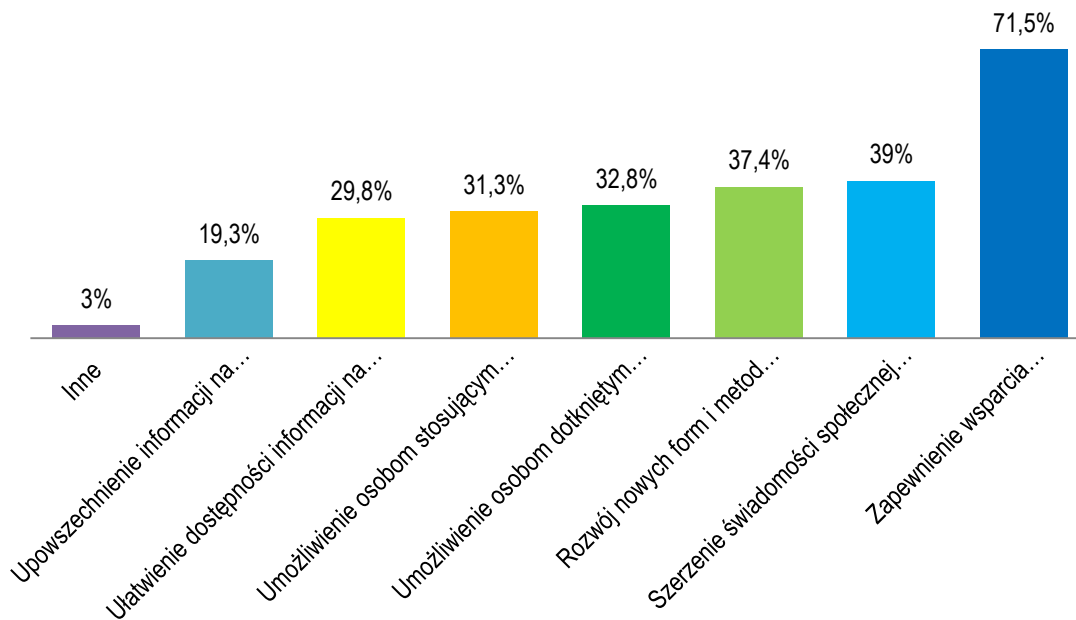
Wykres 23. Występowanie zjawiska przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

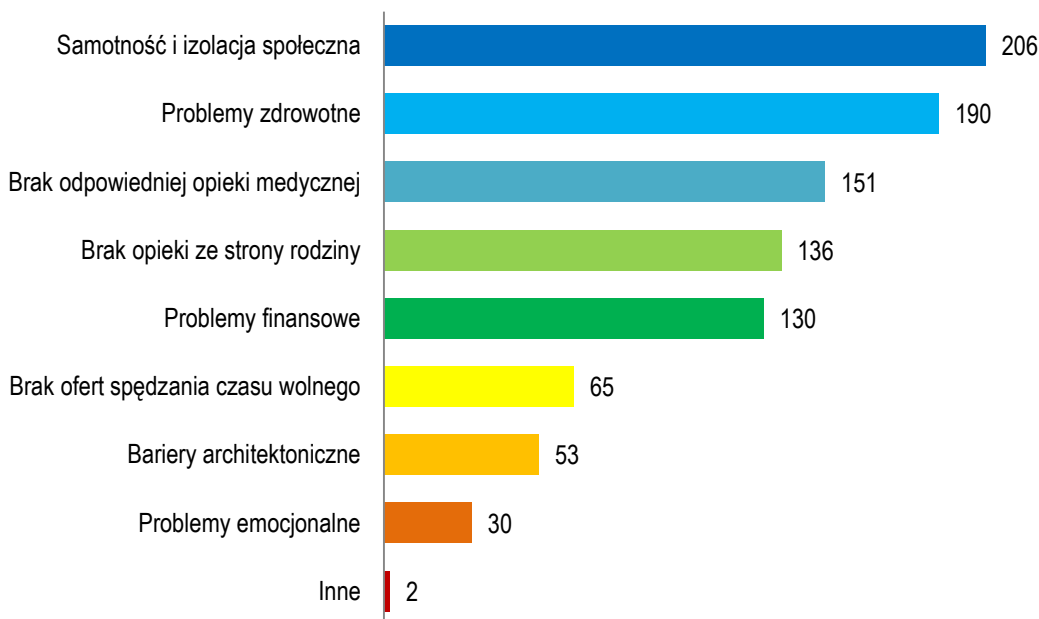
Z powyższych danych wynika, że 47% ankietowanych (154 osoby) tylko słyszało o rodzinach dotkniętych przemocą, 21,3% badanych (70 osób) zna nieliczne takie rodziny. 23,8% respondentów (79 osób) nie słyszało o rodzinach dotkniętych przemocą. Tylko 7,9% ankietowanych (26 osób) zna wiele rodzin dotkniętych przemocą.

Wykres 24. Najskuteczniejsze działania wobec ofiar przemocy domowej

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych danych wynika, że najskuteczniejszą metodą pomocy ofiarom przemocy jest zapewnienie wsparcia informacyjnego, psychologicznego, prawnego, terapeutycznego, pedagogicznego osobom doświadczającym przemocy (twierdzi tak 71,5% ankietowanych – 233 osoby). Najmniej skuteczną metodą pomocy ofiarom przemocy według ankietowanych (19,3% -63 osób) jest upowszechnienie informacji na temat przemocy oraz przeciwdziałania przemocy poprzez organizowanie imprez/akcji społecznych. Respondenci uznali również, że dobrym sposobem pomocy ofiarom przemocy może być: utworzenie bezpiecznych miejsc dla osób dotkniętych przemocą, natychmiastowe oddzielenie osób dotkniętych przemocą od sprawcy czy zwiększenie kontroli rodzin przemocowych.

Wykres 25. Problemy społeczne osób starszych, występujące na terenie Gminy Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

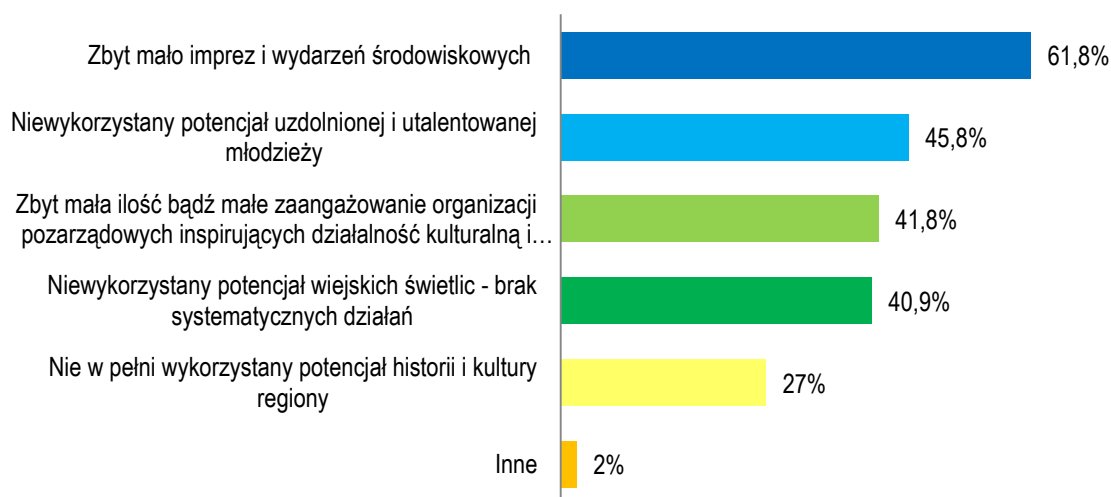
Według ankietowanych głównymi problemami społecznymi osób starszych w Gminie Świebodzin są: problemy zdrowotne (190 osób – 57,8%), samotność, izolacja oraz brak odpowiedniej opieki medycznej (206 osób – 62,6%). Zdaniem respondentów najrzadziej spotykany problem społeczny osób starszych to: problemy emocjonalne (30 osób – 9,1%) oraz bariery architektoniczne (53 osoby – 16,1%). Respondenci zwrócili również uwagę na brak komunikacji miejskiej oraz brak lekarzy i poradni geriatrycznych.

Wykres 26. Najważniejsze problemy społeczne w obszarze edukacji na terenie Gminy Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Ankietowani mieszkańcy Gminy Świebodzin uznali, że najważniejszym problemem edukacji jest niewystarczająca liczba placówek opieki żłobkowej (54,3% badanych) oraz niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych (46% badanych). Najmniejszym problemem w obszarze edukacji według ankietowanych jest przemoc w szkole (24,5% respondentów). Respondenci uznali również za problem dyskryminację uczniów przez nauczycieli, brak odpowiednich kwalifikacji nauczycieli, niedoinwestowanie placówek, a także brak docenienia pracy nauczycieli.

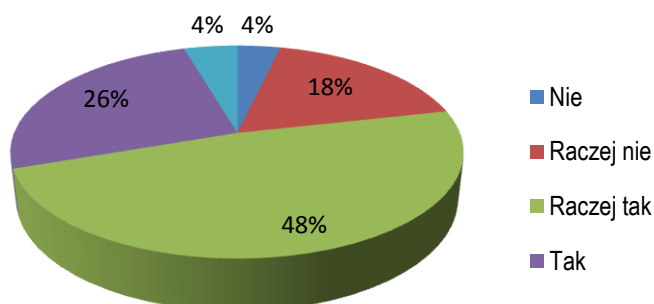
Wykres 27. Problemy społeczne w obszarze kultury i sportu

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych powyżej informacji wynika, że zdaniem respondentów wszystkie z wymienionych problemów dotyczących sportu i kultury są bardzo istotne. Według ankietowanych największy problem stanowi zbyt mała ilość imprez i wydarzeń środowiskowych. Z kolei najmniejszy problem to nie w pełni wykorzystany potencjału historii i kultury regionu. Ankietowani mieszkańcy zwrócili również uwagę na: niski poziom motywacji wśród mieszkańców, brak miejsc do spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, brak zachęt do powrotu młodzieży do Gminy po studiach.

Wykres 28. Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Z przedstawionych danych wynika, że większość ankietowanych czuje się bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Niewielka liczba osób biorących udział w ankiecie uznała, że raczej nie czuje się bezpiecznie. Tylko 15 osób powstrzymało się od głosu i nie miało zdania co do bezpieczeństwa w swoim miejscu zamieszkania.

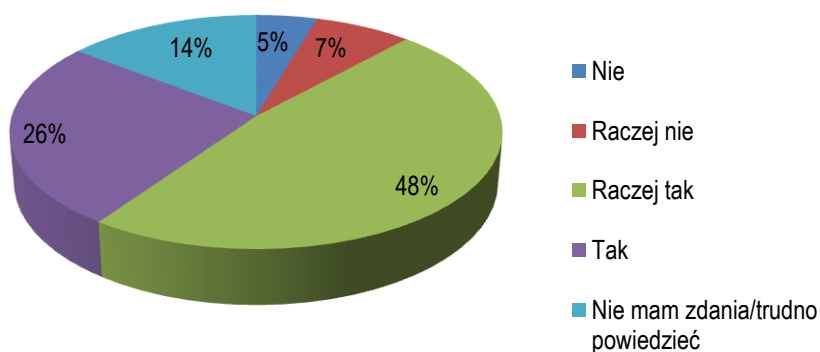
Wykres 29. Przyczyny braku bezpieczeństwa

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

Główną przyczyną braku bezpieczeństwa jest brak patroli policyjnych (54,7%) i niewłaściwe zachowania pijących alkohol w miejscach publicznych (54,2%). Poczucie braku bezpieczeństwa wiąże się również z zagrożeniem na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy), słabym oświetleniem oraz brakiem właściwego zabezpieczenia (podstawowej/specjalistycznej) opieki zdrowotnej. Według ankietowanych częste włamania i kradzieże są najrzadszą przyczyną poczucia braku bezpieczeństwa (31 osób - 16,1% ankietowanych). Respondenci zwrócili również uwagę na: słabe oświetlenie przejść dla pieszych, brak działającego poprawnie monitoringu, duża liczba obcokrajowców.

Wykres 30. Działania samorządu sprzyjające rozwojowi Gminy Świebodzin

Źródło: Badania ankietowe przeprowadzone w środowisku lokalnym.

47,9% ankietowanych (158 osób) uważa, że działania samorządu raczej sprzyjają rozwojowi Gminy Świebodzin, 25,8% (85 osób) zdecydowanie zgadza się, że samorząd sprzyja rozwojowi Gminy. 7,3% (24 osoby) uważa, że samorząd raczej nie sprzyja rozwojowi gminy. Natomiast 4,5% badanych (15 osób) uważa, że samorząd nie sprzyja rozwojowi gminy.

V ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych. Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Świebodzin. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **mocnych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, stanowiących silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- **słabych stron** – uwarunkowań wewnętrznych, stanowiących słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój i tym samym powodować brak skutecznych rozwiązań istniejących i przyszłych problemów społecznych (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- **szans** - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy Świebodzin, ale mogących być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi i skutecznemu realizowaniu polityki rozwiązywania problemów społecznych;
- **zagrożeń** - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności Gminy Świebodzin, ale mogących stanowić zagrożenie skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych Gminy Świebodzin ułożonych przekrojowo przy udziale instytucji publicznych i pozarządowych działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.

Tabela 20. ANALIZA SWOT – OBSZAR RODZINA, DZIECKO, EDUKACJA

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin ✓ efektywna praca socjalna ✓ analizowanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ✓ dostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego rodzin wymagających tej formy wsparcia ✓ rozwijanie opieki przedszkolnej, szkolnictwa podstawowego ✓ prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu nauczania ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dzieci i młodzieży ✓ prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia ✓ wsparcie rodzin wielodzietnych – uczestnictwo w programie „Świebodzińska Rodzina 3+” ✓ dobra baza rekreacyjna (tereny zielone, parki, place zabaw) ✓ wysoka aktywność NGO w obszarze kultury i sportu 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewystarczająca liczba miejsc w placówkach oświatowych oferujących opiekę najmłodszym - żłobki ✓ brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych ✓ niedostosowania oferty spędzania czasu wolnego do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży ✓ nierozwijanie sieci placówek wsparcia dziennego dzieci i młodzieży ✓ dziedziczenie marginalizacji i wykluczenia społecznego ✓ niekorzystne wskaźniki demograficzne: zmniejszająca się liczba mieszkańców, ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, zmiany w strukturze społecznej – znaczące zwiększenie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym
	Szanse	Zagrożenia

Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ istnienie warunków do prowadzenia efektywnej pracy socjalnej ✓ dostateczne rozpoznanie potrzeb rodzin, dzieci i młodzieży ✓ możliwość poprawy skuteczności pomocy udzielanej rodzinom, dzieciom i młodzieży dzięki koordynacji działań instytucji wspierających te grupy ✓ dostateczny dostęp do opieki przedszkolnej ✓ odpowiednia dostępność szkół podstawowych ✓ możliwość kontynuowania w gminie nauki na poziomie ponadpodstawowym ✓ zadowalający poziom nauczania placówkach oświatowych ✓ istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży ✓ odpowiednia dostępność opieki medycznej w gminie ✓ szersza promocja działań za pomocą Internetu, mediów, prasy lokalnej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spadek urodzeń dzieci, ✓ emigracja zarobkowa, zjawisko „eurosieroctwa” ✓ rosnąca liczba rodzin wymagających wsparcia w formie poradnictwa specjalistycznego ✓ narastanie zjawiska wyuczonej bezradności ✓ zatracanie rodzinnych wartości ✓ rozpad rodziny, częste rozwody ✓ brak dostępności społeczeństwa do wielu usług ze względów finansowych
--	--	---

Tabela 21. ANALIZA SWOT – OBSZAR OSOBY ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wysoki potencjał kapitału ludzkiego i społecznego ✓ realizacja projektów ze środków Unii Europejskiej skierowanych do grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym ✓ dobrze zorganizowany system pomocy i instytucji pomocowych na terenie gminy – sprawne i efektywne działanie, wysoka dostępność wsparcia osób i rodzin, ✓ opracowany program rewitalizacji Gminy ✓ dostęp do usług społecznych ✓ poprawa sytuacji na rynku pracy – istotny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych ✓ większa oferta aktywnych programów rynku pracy, w tym m.in. szkoleń przygotowania zawodowego w miejscu pracy i prac społecznie użytecznych ✓ bezpłatna pomoc prawna ✓ dobry stan infrastruktury sportowo-rekreacyjnej ✓ dobra baza opieki nad osobami starszymi ✓ systematyczny rozwój gminnej infrastruktury mogący być zachętą dla potencjalnych inwestorów tworzących nowe miejsca pracy ✓ współpraca JST z NGO i innymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak centrum wspierającego organizacje pozarządowe ✓ słabe wykorzystanie tzw. „serc wsi” – punktów integracji społecznej ✓ bariery architektoniczne utrudniające przemieszczanie się osobom niepełnosprawnym i starszym ✓ niedostateczne zasoby mieszkań socjalnych i komunalnych ✓ brak mieszkań chronionych ✓ dziedziczenie bezrobocia i bezradności ✓ problem wykluczenia komunikacyjnego niektórych sołectw (utrudniona mobilność edukacyjna i zawodowa, mniejsza dostępność do usług publicznych, w tym z zakresu pomocy społecznej i zdrowotnej) ✓ funkcjonowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia ✓ niewystarczająca opieka psychiatryczna (niewystarczająca liczba specjalistów) ✓ niewystarczający zasięg i skuteczność działań w obszarze doradztwa zawodowego adresowanego do osób młodych (głównie na poziomie ostatniej klasy podstawowej, w okresie podejmowania kluczowych decyzji odnoszących się do wyboru ścieżki edukacyjnej)
	Szanse	Zagrożenia

Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój wolontariatu ✓ rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej ✓ możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz ✓ rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wykluczonych ✓ wykorzystanie bazy lokalowej działających instytucji i organizacji ✓ rozwój współpracy instytucjonalnej i NGO, integracja i wypracowanie wspólnych działań ✓ programy i projekty ogólnopolskie skierowane do grup wykluczonych społecznie i zagrożonych wykluczeniem społecznym ✓ wzrost liczby nowych inwestorów tworzących miejsca pracy na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby osób samotnych w podeszłym wieku ✓ niskie dochody z rent i emerytur ✓ odpływ ludzi młodych ze wsi ✓ migracje mieszkańców gminy za granicę w celach zarobkowych ✓ zwiększanie się liczby osób potrzebujących pomocy społecznej
--	---	---

Tabela 22. ANALIZA SWOT – OBSZAR NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ informowanie osób niepełnosprawnych o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ✓ podejmowanie współpracy z podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne osobom niepełnosprawnym ✓ udział w likwidowaniu barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ✓ dostateczny dostęp do poradnictwa specjalistycznego osób niepełnosprawnych wymagających tej formy wsparcia ✓ upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy ✓ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ istnienie w gminie bazy rehabilitacyjnej ✓ funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w gminie ✓ kampanie społeczne na terenie Gminy Świebodzin 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ izolacja najbliższych członków rodziny ✓ brak wsparcia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ✓ brak działań inicjujących wolontariat na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ brak mieszkań treningowych dla osób z niepełnosprawnościami ✓ brak transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób niepełnosprawnych

	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie przez osoby niepełnosprawne wiedzy o przysługujących im prawach i dostępnych formach wsparcia ✓ istnienie bazy rehabilitacyjnej ✓ posiadanie przez osoby niepełnosprawne wystarczającej wiedzy o dostępnych ofertach pracy i wolnych miejscach pracy ✓ brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych ✓ wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych ✓ istnienie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby osób niepełnosprawnych ✓ wrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ze strony pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej ✓ istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne życie ✓ niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby niepełnosprawne w codziennym życiu ✓ biurokracja utrudniająca dostęp do usług społecznych osób niepełnosprawnych

Tabela 23. ANALIZA SWOT – OBSZAR STAROŚĆ

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy ✓ podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi ✓ istnienie w gminie instytucji działających na rzecz osób starszych – Klub Seniora, Uniwersytet III Wieku, Dzienny Dom „Senior+” ✓ kierowanie osób wymagających całodobowej opieki do domu pomocy społecznej ✓ prowadzenie działań mających na celu podniesienie poziomu życia osób starszych ✓ organizacje pozarządowe o profilu działalności skierowanej na osoby starsze ✓ rozwój współpracy instytucjonalnej i NGO, integracja i wypracowanie wspólnych działań ✓ zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra specjalistów pracujących z seniorami ✓ wprowadzenie lokalnych programów na rzecz osób starszych tj. Świebodzińska Karta Seniora, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ niewielka możliwość kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej ✓ brak specjalistycznych usług opiekuńczych osób z zaburzeniami psychicznymi ✓ brak całodobowych usług opiekuńczych ✓ brak integracji osób starszych z osobami młodszymi ✓ duża grupa osób starszych niebiorąca udziału w życiu społecznym ✓ brak specjalisty z zakresu geriatry i brak oddziałów opieki geriatrycznej i paliatywnej

Majsterkowicz dla Seniora, Taxi-Senior		
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie przez osoby starsze wiedzy o dostępnych formach pomocy ✓ możliwość uzyskania przez osoby starsze pomocy ze strony rodziny ✓ dobra dostępność domów pomocy społecznej ✓ rozwój aktywności lokalnej, rozwój ekonomii społecznej ✓ możliwość pozyskania środków finansowych z zewnątrz ✓ rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych ✓ podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie problemów osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby osób starszych ✓ ograniczona liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych ✓ mała liczba osób starszych kontynuujących aktywność zawodową ✓ niewystarczająca liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze w codziennym życiu ✓ zrzucenie odpowiedzialności za opiekę nad osobą starszą na instytucję ✓ niski udział osób starszych w działaniach prozdrowotnych ✓ wzrost wydatków gminy na zapewnienie opieki całodobowej

Tabela 24. ANALIZA SWOT – OBSZAR UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

	Mocne strony	Słabe strony
Wewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zapewnienie dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień ✓ prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień ✓ kierowanie osób uzależnionych i współuzależnionych na leczenie odwykowe ✓ pozyskiwanie kadry do pracy z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi i dotkniętymi przemocą w rodzinie ✓ prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży ✓ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ różnorodność działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ✓ funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego ✓ kierowanie sprawców przemocy w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak diagnozy kwestii inicjacji alkoholowej i narkotykowej wśród dzieci i młodzieży ✓ brak dokładnych danych o ilości osób uzależnionych na terenie gminy ✓ wzrost zjawisk związanych z używaniem dopalaczy, alkoholizmu i przemocy w rodzinie ✓ przyzwolenie społeczne na zachowania „niebezpieczne” i negatywne jak wczesna inicjacja alkoholowa dzieci i młodzieży, przemoc
	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększająca się liczba rodzin korzystających ze wsparcia psychospołecznego i prawnego ✓ wzrost liczby osób uzależnionych i współuzależnionych objętych leczeniem odwykowym ✓ funkcjonowanie grup wsparcia i instytucji wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych ✓ wzrastająca wśród dzieci i młodzieży świadomość zagrożenia uzależnieniami ✓ programowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie ✓ wzrost liczby rodzin objętych poradnictwem i interwencją z powodu przemocy w rodzinie ✓ ogólnopolskie akcje informacyjne/promocyjne w mediach 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby osób w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych ✓ wzrost liczby osób wymagających działań korekcyjno-edukacyjnych ✓ obniżenie się wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej ✓ zwiększająca się liczba rodzin wymagających interwencji z powodu przemocy w rodzinie ✓ ukrywanie problemu przemocy

Tabela 25. ANALIZA SWOT – KAPITAŁ SPOŁECZNY I WSÓLNOTA LOKALNA

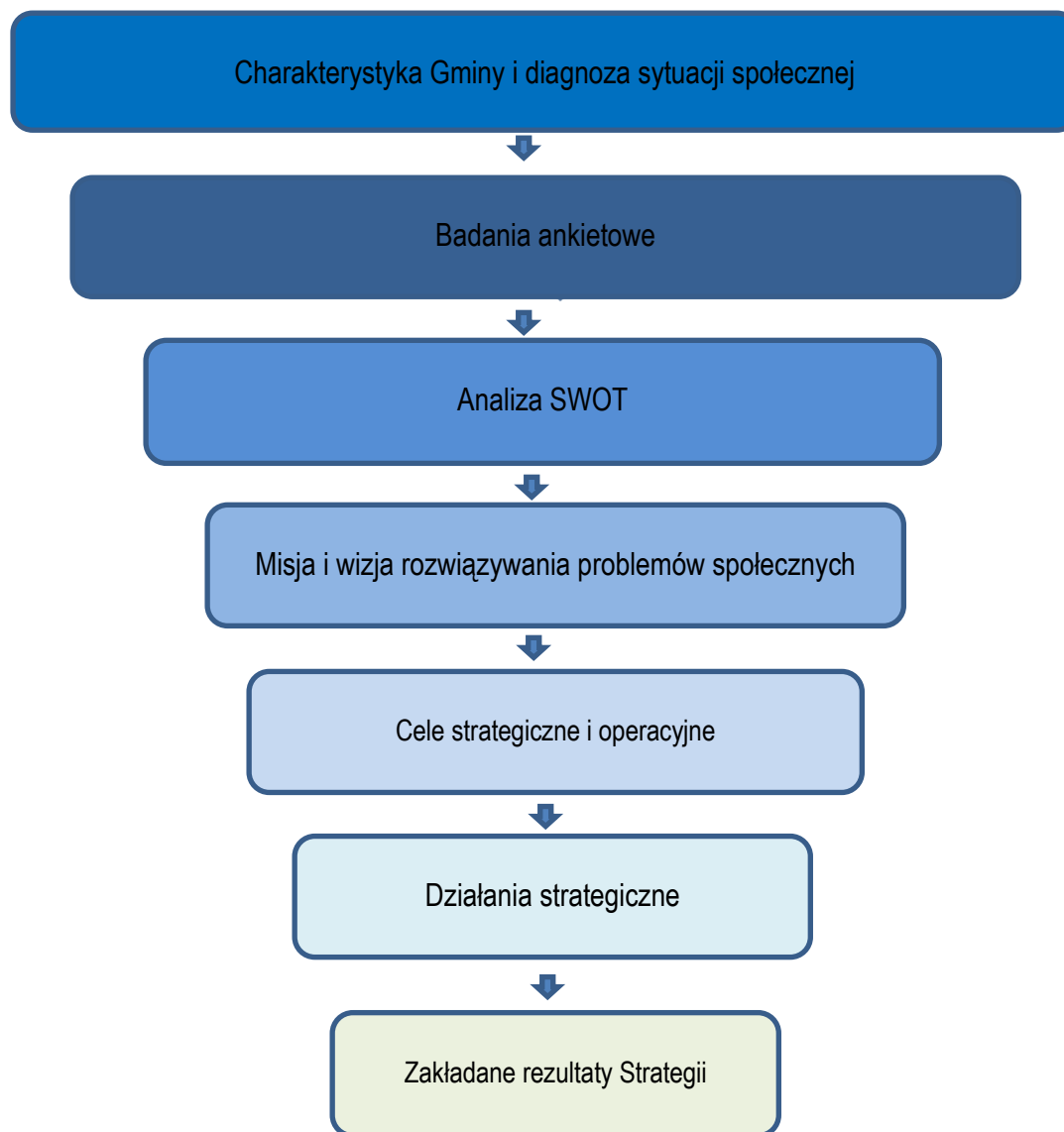
	Mocne strony	Słabe strony
Zewnętrzne zasoby Gminy Świebodzin	<ul style="list-style-type: none"> ✓ odpowiednia do potrzeb liczba pracowników socjalnych ✓ podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego ✓ poprawianie jakości obsługi klientów Ośrodka Pomocy Społecznej ✓ przeciwdziałanie negatywnym stereotypom postrzegania sektora pomocy społecznej ✓ podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych ✓ dobra baza lokalowa pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej ✓ stabilnie rozwijająca się mała i średnia przedsiębiorczość ✓ wysoki poziom nasycenia infrastrukturą techniczną (wodociąg, kanalizacja, gazociąg, sieci energetyczne i telekomunikacyjne) ✓ duże zasoby instytucjonalne – Ochotnicza Straż Pożarna, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, GKRPA, OPS ✓ dostępność placówek ochrony zdrowia ✓ prowadzenie akcji informacyjnych/promocyjnych ✓ niska przestępczość i wysoka wykrywalność sprawców przestępstw ✓ poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy, w tym także poczucie bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych ✓ partycypacja społeczna ✓ dostępność mieszkań na rynku wtórnym ✓ położenie przy autostradzie oraz głównych ciągów komunikacyjnych ✓ dostęp do czynnych linii kolejowych ✓ bogata, wciąż poszerzająca się oferta spędzania czasu wolnego (kultura, sport i rekreacja), oferowana zarówno przez instytucje publiczne, jak i podmioty prywatne 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ mała dostępność infrastruktury pomocowej na terenach wiejskich ✓ instrumentalne traktowanie instytucji pomocowych przez większość klientów ✓ brak sprawnego systemu komunikacji zbiorowej (ograniczenie mobilności) ✓ uzależnienie osób bezrobotnych od pomocy społecznej ✓ jakość proponowanych ofert pracy (wysokość wynagrodzenia, rodzaj i okres umowy, możliwość rozwoju) ✓ wzrost zjawisk związanych z używaniem dopalaczy, alkoholizmu i przemocy w rodzinie ✓ niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych

	Szanse	Zagrożenia
Czynniki zewnętrzne – cechy otoczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobrze wykształcona kadra zatrudniona w ośrodku pomocy społecznej ✓ posiadanie przez beneficjentów systemu pomocy społecznej wiedzy o dostępnych formach wsparcia ✓ dobre finansowanie systemu pomocy społecznej ✓ świadomość władz gminy co do roli i potrzeb sektora pomocy społecznej ✓ powstawanie organizacji pozarządowych działających w zakresie polityki społecznej ✓ włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe ✓ dostęp do europejskiego rynku pracy ✓ coraz wyższa świadomość społeczna na temat wagi podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ✓ warunkowanie pomocy społecznej poprzez zawieranie kontraktów socjalnych ✓ podniesienie efektywności i skuteczności działań z zakresu diagnostyki i poradnictwa psychologicznego dzieci i młodzieży ✓ rozwój budownictwa społecznego i socjalnego ✓ rozwój usług społecznych dla osób bezdomnych w ramach sektora non profit ✓ zwiększenie i przygotowanie przestrzeni publicznej (park, osiedla, tereny zielone w sołectwach) do działań kulturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zbyt duża ilość beneficjentów systemu pomocy społecznej przypadających na jednego pracownika socjalnego ✓ popadanie w rutynę i doznawanie syndromu wypalenia zawodowego przez pracowników pomocy społecznej ✓ niskie (niemotywuujące) wynagrodzenie pracowników socjalnych – pauperyzacja kadr pomocy społecznej ✓ mała liczba wolontariuszy świadczących pomoc osobom wymagającym wsparcia ✓ niekorzystny wizerunek sektora pomocy społecznej ✓ niekorzystne zmiany demograficzne ✓ kryzys finansów publicznych ✓ zwiększenie się liczby osób potrzebujących pomocy społecznej ✓ emigracja zarobkowa ✓ szybkie tempo zmian generuje „nowe” problemy społeczne ✓ funkcjonujące negatywne wzorce jako normy zachowań ✓ wzrost liczby bezdomnych ✓ postawa i stereotypy dot. bezdomności utrudniające reintegrację społeczną osób wykluczonych ✓ narastająca liczba mieszkańców zalegających z opłatami czynszowymi ✓ zanik tożsamości lokalnej, lokalnych odrębności oraz lokalnej kultury i tradycji

VI CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa *Strategii* składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów *Strategii*, sposobów monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz jest diagnoza sytuacji społecznej oraz analiza SWOT, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Elementy procesu planowania strategicznego

6.1. Wizja i misja Gminy Świebodzin w zakresie polityki społecznej

Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Świebodzin została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problematycznych w części diagnostycznej.

Świebodzin gminą dążącą do skutecznego rozwiązywania problemów społecznych wszystkich mieszkańców stwarzająca warunki sprzyjające przeciwdziałaniu marginalizacji osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, zapewniającą wsparcie wszystkim grupom społecznym, wykorzystującą przy tym dostępne zasoby.

Tak sformułowana wizja pozwala na zdefiniowanie **misji**, w brzmieniu:

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zwiększenie poziomu aktywności mieszkańców Gminy Świebodzin, wzmocnienie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej.

Dla osiągnięcia tych celów w najbliższych latach potrzebna jest skuteczna polityka społeczna, w szczególności prorodzinna, senioralna, na rzecz osób i rodzin z niepełnosprawnościami, w oparciu o partnerskie współdziałanie wszystkich interesariuszy lokalnych i ponadlokalnych.

6.2. Cele strategiczne i cele operacyjne

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały podmioty odpowiedzialne, wskaźniki realizacji zadań, podmioty współpracujące oraz źródła finansowania.

Zdefiniowano 6 kluczowych obszarów polityki społecznej w Gminie Świebodzin wyodrębnionych za pomocą głównych grup odbiorców działań lub sfer współdziałania:

**CEL STRATEGICZNY NR 1
SKUTECZNY I ZINTEGROWANY SYSTEM WSPIERANIA RODZINY**

**Cel operacyjny:
1.1. Wsparcie rodzin**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. ludności – dane BDL GUS;
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym - dane BDL GUS;
- Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - dane BDL GUS;
- Liczba rodzin objętych pracą socjalną - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba rodzin objętych pomocą społeczną - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - dane PCPR w Świebodzinie.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	Podejmowanie działań promocyjnych, profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz właściwych relacji rodzinnych.	2022-2031	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Rodzice, rady rodziców, Media
1.1.2.	Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej oraz asystentury rodzin ze szczególnym uwzględnieniem dzieci	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i inne instytucje polityki

	ze środowisk niewydolnych wychowawczo oraz rodzin i dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.			społecznej
1.1.3.	Pomoc finansowa i rzeczowa rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w tym realizacja programu dożywiania dzieci i osób niesamodzielnych.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe. Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.4.	Zapewnienie miejsc w placówkach wsparcia dziennego.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej Urząd Miasta i Gminy	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
1.1.5.	Pomoc psychologiczna, terapeutyczna oraz inne formy wsparcia dla osób i rodzin w kryzysie.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Strefa Wsparcia Rodziny, Urząd Miasta i Gminy, Organizacje pozarządowe
1.1.6.	Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny zgodnie z corocznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wyróżniającymi się z niej celami i kierunkami interwencji.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
1.1.7.	Realizacja programu „Świebodzińska Rodzina 3+” – lokalny system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Podmioty prywatne
1.1.8.	Organizacja, wspieranie i promocja imprez dedykowanych całym rodzinom.	2022-2031	Świebodziński Dom Kultury, Biblioteka Publiczna, Muzeum Regionalne, Ośrodek Sportu i Rekreacji i inne instytucje kultury i sportu	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miasta i Gminy, Szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media

Cel operacyjny:
1.2. Efektywna edukacja i wychowanie

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych - dane żłobków i klubów dziecięcych działających na terenie Gminy;
- Liczba uczniów realizujących kształcenie specjalne w placówkach edukacyjnych - dane szkół, przedszkoli i placówek oświatowych.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Zapewnienie miejsc opieki w żłobkach lub klubach dziecięcych dostosowanych do objęcia opieką najmłodszych dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności lub wymagających szczególnej opieki.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Placówki oświatowe, Podmioty prywatne, organizacje pozarządowe	Placówki ochrony zdrowia, Instytucje polityki społecznej
1.2.2.	Wspieranie edukacji dzieci ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi - nauczyciele wspomagający, oddziały integracyjne i specjalne w miarę potrzeb, doposażenie placówek, współpraca międzyinstytucjonalna, praca z rodzicami dzieci.	2022-2031	Placówki edukacyjne	Urząd Miasta i Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Organizacje pozarządowe
1.1.3.	Wsparcie działalności szkół w zakresie realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego, w tym w aspekcie zdrowia psychicznego (specjaliści, doposażenie placówek itp.).	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Placówki edukacyjne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe
1.1.4.	Zwiększenie dostępu do pedagogów i psychologów w placówkach edukacyjnych, związane z koniecznością wspierania rodzin w realizowaniu podstawowych funkcji wychowawczych oraz przeciwdziałania dysfunkcjom.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Placówki edukacyjne, Instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
1.1.5.	Rozbudowa i unowocześnienie bazy oraz doposażenie szkół i placówek oświatowych.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Szkoły i Przedszkola

CEL STRATEGICZNY NR 2
WSPARCIE OSÓB ZAGROŻONYCH ORAZ DOTKNIĘTYCH MARGINALIZACJĄ
I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM.

Cel operacyjny:

2.1. Aktywizacja i reintegracja osób bezrobotnych

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie oraz udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie oraz BDL GUS;
- Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i/lub bezrobocia – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Współpraca instytucji polityki społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Świebodzinie oraz instytucjami otoczenia biznesu na rzecz promocji i wsparcia przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy, w szczególności tych, którzy pozostają bez pracy	2022-2031	Powiatowy Urząd Pracy	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje otoczenia biznesu, Instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne, rozpoczynające działalność i przedsiębiorcy
2.1.2.	Współpraca instytucji polityki społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy i agencjami zatrudnienia oraz podmiotami szkolącymi w aktywizowaniu do pracy osób bezrobotnych, w tym także poprzez realizację prac społecznie użytecznych	2022-2031	Powiatowy Urząd Pracy	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Agencje zatrudnienia, Podmioty szkolące, Osoby bezrobotne
2.1.3.	Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa bezrobotnych będących podopiecznymi OPS	2022-2031	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodek Pomocy Społecznej	Inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Osoby bezrobotne

Cel operacyjny:

2.2. Efektywna polityka włączenia społecznego

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonujących na terenie gminy oraz liczba ich członków - dane Urzędu Miasta i Gminy Świebodzin;
- Liczba mieszkań socjalnych, komunalnych i chronionych na terenie gminy - dane Urzędu Miasta i Gminy Świebodzin
- Liczba miejsc dla bezdomnych z terenu gminy - dane Ośrodka Pomocy Społecznej i organizacji pozarządowej

- Liczba osób bezdomnych kierowanych rocznie do placówek zapewniających schronienie - dane Ośrodka Pomocy Społecznej

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Inicjowanie, promowanie i wspieranie działań zmierzających do powołania podmiotów ekonomii społecznej na terenie Gminy	2022-2031	Ośrodki Wspierania Ekonomii Społecznej	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, inne instytucje pomocy społecznej, PUP, organizacje pozarządowe
2.2.2.	Zabezpieczenie mieszkań socjalnych, komunalnych oraz utworzenie mieszkań chronionych.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe
2.2.3.	Poszerzenie zakresu działań informacyjnych, terapeutycznych i aktywizacyjnych wobec osób zagrożonych eksmisją i dotkniętych bezdomnością.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta i Gminy, Instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, POZ
2.2.4.	Zabezpieczenie schronienia bezdomnym mężczyznom i kobietom, szczególnie w okresie zimowym	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Instytucje polityki społecznej, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja
2.2.5.	Przełamywanie barier mentalnych oraz kształtowanie pozytywnych postaw w stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2022-2031	Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media

CEL STRATEGICZNY NR 3
SKUTECZNA POLITYKA SPOŁECZNA WOBEC OSÓB DOTKNIĘTYCH ORAZ ZAGROŻONYCH
NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I ICH RODZIN.

Cel operacyjny:

3.1. Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba osób uzyskujących wsparcie z Ośrodka Pomocy Społecznej ze względu na przewlekłą chorobę lub niepełnosprawność - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba rodzin na terenie Gminy wspieranych ze względu na przewlekłą chorobę lub niepełnosprawność w rodzinie - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie i kształceniem specjalnym - dane placówek edukacyjnych;
- Liczba dzieci objętych opieką poradni psychologiczno-pedagogicznych – dane poradni psychologiczno-pedagogicznych;

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Doskonalenie procesu wczesnej interwencji, rozpoznawania i leczenia dzieci chorych, niepełnosprawnych oraz zagrożonych chorobą i niepełnosprawnością.	2022-2031	Żłobki, przedszkola, szkoły i placówki oświatowe. Placówki ochrony zdrowia.	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
3.1.2.	Rozwój usług rehabilitacji ruchowej dzieci oraz terapii integracji sensorycznej na terenie Gminy.	2022-2031	Placówki ochrony zdrowia, Urząd Miasta i Gminy	Placówki edukacyjne, Organizacje pozarządowe
3.1.3.	Organizowanie szkoleń w zakresie profesjonalnej pomocy osobom z niepełnosprawnościami	2022-2031	Starostwo Powiatowe	Ośrodek Pomocy Społecznej
3.1.4.	Wspieranie działań w zakresie organizacji na terenie gminy/powiatu usług psychiatry dziecięcego i neurologa dziecięcego.	2022-2031	Placówki ochrony zdrowia; Urząd Miasta i Gminy	Placówki edukacyjne, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
3.1.5.	Program promocji zdrowia psychicznego.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Media

Cel operacyjny:**3.2. Wspomaganie, aktywizacja i integracja osób i rodzin dotkniętych oraz zagrożonych niepełnosprawnościami.**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba osób z niepełnosprawnościami, otrzymujących wsparcie z Ośrodka Pomocy Społecznej – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba usług asystenckich realizowana na terenie gminy – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba bezrobotnych osób z niepełnosprawnościami, które podjęły pracę lub założyły działalność gospodarczą – dane Powiatowego Urzędu Pracy w Świebodzinie.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Podnoszenie świadomości społecznej odnośnie osób z niepełnosprawnością - działania edukacyjne i promocyjne	2022-2031	Szkoły i placówki oświatowe. Organizacje pozarządowe	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Media
3.2.2.	Rozwijanie i doskonalenie systemu pomocy osobom z niepełnosprawnościami m.in. przez działania Środowiskowego Domu Samopomocy w Świebodzinie	2022-2031	Środowiskowy Dom Samopomocy	Urząd Miasta i Gminy, organizacje pozarządowe
3.2.3.	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w indywidualnym funkcjonowaniu	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki ochrony zdrowia	Organizacje pozarządowe
3.2.4.	Rozwój i popularyzacja usług asystenckich oraz grupy wsparcia osób niepełnosprawnych i ich opiekunów	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
3.2.5.	Organizacja różnych form imprez kulturalnych i rekreacyjnych, w których mogą uczestniczyć osoby niepełnosprawne.	2022-2031	Świebodziński Dom Kultury, OSiR, Kluby i organizacje sportowe, organizacje pozarządowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Szkoły i placówki oświatowe, Kościoły i związki wyznaniowe
3.2.6.	Działania mające na celu zwiększanie aktywności osób	2022-2031	Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta i Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne

	niepełnosprawnych na rynku pracy - wspieranie realizacji zawodowej w miejscach pracy chronionej oraz na otwartym rynku pracy, utworzenie ZAZ			instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe
3.2.7.	Likwidacja barier architektonicznych, pozwalająca na korzystanie z przestrzeni i obiektów przez wszystkich, w tym osoby niepełnosprawne, starsze, rodziny z małymi dziećmi itd.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Organizacje pozarządowe

CEL STRATEGICZNY NR 4 SYSTEMOWE WSPARCIE OSÓB STARSZYCH I ICH BLISKICH

Cel operacyjny:

4.1. Skuteczna polityka społeczna wobec starości i osób starszych

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba rodzin objętych wsparciem szkoleniowym i doradczym w procesie opieki domowej – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba wolontariuszy, działających na rzecz osób starszych - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie, Świebodzińskiego Domu Kultury, organizacji pozarządowych oraz szkół;
- Liczba osób korzystających z usług OPS / Dziennego Domu „Senior+” - dane OPS w Świebodzinie;
- Liczba uczestników UTW i Klubu Seniora - dane ŚDK.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.1.1.	Działania na rzecz wydłużenia przebywania seniorów w środowisku rodzinnym, w tym m.in.: wsparcie rodzin w procesie opieki domowej oraz czasowe odciążenie rodzin w obowiązkach sprawowania opieki nad osobą starszą (np. weekendy lub godzinowa opieka w miejscu zamieszkania bądź w placówce opieki), szczególnie w przypadku współwystępowania niepełnosprawności.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Placówki ochrony zdrowia
4.1.2.	Promocja wolontariatu, aktywizacja rodziny i środowiska sąsiedzkiego w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych osób starszych i niesamodzielnych oraz niepełnosprawnych.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, organizacje pozarządowe	Instytucje kultury, Placówki ochrony zdrowia, Media
4.1.3.	Doskonalenie i rozwijanie systemu świadczenia usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych i teleopiekuńczych	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia
4.1.4.	Rozwijanie całodobowych i dziennych form wsparcia dla osób starszych, w tym poprzez współpracę z sektorem prywatnym i pozarządowym - zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne	Urząd Miasta i Gminy, instytucje polityki społecznej, placówki ochrony zdrowia, Kościoły i związki wyznaniowe, organizacje senioralne
4.1.5.	Realizacja gminnych programów tj. „Świebodzińska Karta Seniora”, „Taxi-Senior”, „Majsterkowicz dla Seniora”	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe

4.1.6.	Realizacja Programu Wspierania i Aktywności Osób Starszych w Gminie Świebodzin	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świebodzinie, Świebodziński Dom Kultury, Biblioteka Publiczna, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Placówki Oświatowe, Instytucje służby zdrowia, Kościoły i inne związki wyznaniowe, Organizacje pozarządowe.
--------	--	-----------	---------------------------	--

Cel operacyjny:**4.2. Aktywizacja zawodowa, społeczno-kulturalna i obywatelska osób starszych**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba zajęć dla seniorów organizowanych przez instytucje kultury oraz liczba ich uczestników - dane ŚDK i innych instytucji kultury;
- Liczba zajęć dla seniorów organizowanych przez organizacje pozarządowe oraz liczba ich uczestników - dane organizacji pozarządowych (zbierane np. przy sprawozdaniach z realizacji działań finansowanych przy udziale środków budżetu gminy);
- Liczba projektów z zakresu animacji i integracji międzypokoleniowej realizowanych we współpracy przedszkoli, szkół, instytucji kultury oraz domu seniora, klubów i stowarzyszeń osób starszych - dane podmiotów zaangażowanych.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
4.2.1.	Promocja i edukacja na rzecz budowania pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie (kampanie społeczne, wydarzenie kulturalno-oświatowe, edukacja młodzieży itp.)	2022-2031	Szkoły, organizacje pozarządowe, Rada Seniorów	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne Instytucje polityki społecznej, Instytucje kultury, Rodzice, rady rodziców, Media
4.2.2.	Wspieranie różnych form samoorganizowania się seniorów: organizacji i stowarzyszeń seniorów, emerytów i rencistów, kombatanatów, UTW itp.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Szkoły, Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe
4.2.3.	Działania z zakresu animacji i integracji międzypokoleniowej, w tym m.in. realizacja wspólnych projektów we współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami oświatowymi, instytucjami oraz klubami i stowarzyszeniami osób starszych.	2022-2031	Szkoły i placów oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje seniorów	Urząd Miasta i Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe

4.2.4.	Działania na rzecz reintegracji i utrzymywania aktywności zawodowej osób starszych	2022-2031	Powiatowy Urząd Pracy	Ośrodek Pomocy Społecznej, instytucje polityki społecznej, organizacje pozarządowe, pracodawcy
4.2.5.	Rozwój Rady Seniorów – jako organu doradczego i opiniotwórczego dla władz samorządowych w zakresie polityki senioralnej.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy Rada Miejska	Ośrodek Pomocy Społecznej, Organizacje pozarządowe, Klub Seniora, UTW
4.2.6.	Organizacja i promocja programów aktywizacji społeczno-kulturalnej i ruchowej osób starszych.	2022-2031	Świebodziński Dom Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Instytucje kultury, Klubu i organizacje sportowe, Szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia, Kościoły i związki wyznaniowe

CEL STRATEGICZNY NR 5
WSPIERANIE RODZIN I OSÓB DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ
I PRZEMOCY W RODZINIE

Cel operacyjny:

5.1. Rozwój skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Liczba kampanii społecznych – dane Ośrodka Pomocy Społecznej, KPP, Szkół i placówek oświatowych.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
5.1.1.	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w tym prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych, udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, ciągłe podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	PCPR, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, Szkoły i placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, sądy, prokuratura, Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze
5.1.2.	Doskonalenie współdziałania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie, w tym przemocy.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	jw.
5.1.3.	Realizacja i udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych przeciw przemocy w rodzinie.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	GKRPA, Urząd Miasta i Gminy, KPP, Szkoły i placówki oświatowe, Media.

Cel operacyjny:

5.2. Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba inicjatyw edukacyjnych, akcji i wydarzeń z zakresu uświadamiania zagrożeń związanych z uzależnieniami - dane szkół i placówek oświatowych, instytucji kultury, organizacji pozarządowych oraz innych zaangażowanych podmiotów;
- Liczba osób/rodzin korzystających ze wsparcia w związku z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także innych uzależnień - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie, dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładu Lecznictwa Ambulatoryjnego Poradni Leczenia Uzależnień i innych placówek ochrony zdrowia.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
5.2.1.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców Gminy.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy i inne instytucje polityki społecznej, GKRPA, Organizacje pozarządowe, Szkoły i inne instytucje gminne, Media.
5.2.2.	Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Świebodzin, zgodnie z corocznie aktualizowaną diagnozą problemów i potrzeb oraz wynikającymi z niej celami i kierunkami interwencji.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, GKRPA	Ośrodek Pomocy Społecznej, świetlice, organizacje pozarządowe, szkoły i inne instytucje gminne.
5.2.3.	Współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi w zakresie realizacji programów i warsztatów profilaktycznych, dostosowywanych do konkretnych potrzeb i problemów danej instytucji (w powiązaniu ze szkolnymi programami profilaktyki). Realizacja kampanii profilaktycznych.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Szkoły	Ośrodek Pomocy Społecznej, GKRPA, Organizacje pozarządowe, Media.
5.2.4.	Pomoc terapeutyczna, rehabilitacyjna i inna dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w tym dalsze prowadzenie grup terapeutycznych.	2022-2031	Organizacje pozarządowe	Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej.

CEL STRATEGICZNY NR 6**Cel operacyjny:****6.1. Integrująca i rozwijająca oferta spędzania czasu wolnego na terenie Gminy**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba zrealizowanych wydarzeń - kulturalnych, artystycznych, rekreacyjnych, sportowych i turystycznych – dane ŚDK, OSIR w Świebodzinie i innych instytucji kultury, szkół i placówek oświatowych, organizacji pozarządowych, klubów i organizacji sportowych;
- Liczba uczestników zajęć dodatkowych prowadzonych w instytucjach kultury i placówkach edukacyjnych - dane ŚDK, OSIR w Świebodzinie oraz innych instytucji kultury, dane placówek edukacyjnych;
- Liczba nowopowstałych obiektów dot. oferty czasu wolnego – dane Urzędu Miasta i Gminy.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
6.1.1.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu istniejącej bazy lokalowej szkół oraz zaplecza sportowego gminy.	2022-2031	Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury i sportu	Urząd Miejski, organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, Kościoły i związku wyznaniowe
6.1.2.	Współpraca Gminy z klubami i organizacjami sportowymi oraz pozarządowymi w zakresie organizacji bezpłatnych zajęć dla dzieci i młodzieży	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe
6.1.3.	Zwiększanie liczby instruktorów oraz lokalnych animatorów czasu wolnego na terenie całej gminy.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, kluby i organizacje sportowe	Świebodziński Dom Kultury oraz inne instytucje kultury, Organizacje pozarządowe
6.1.4.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne (place, skwery, parki, miejsca rekreacji i wypoczynku, itp.). Modernizacja istniejących i tworzenie nowych miejsc integracji społecznej.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	ŚDK, OSIR oraz inne instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, LGD
6.1.5.	Działania inwestycyjne poprawiające lokalną infrastrukturę czasu wolnego (kultura, sport i rekreacja), w szczególności na obszarach wiejskich	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Szkoły i Przedszkola ŚDK, OSIR oraz inne instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i organizacje sportowe, LGD
6.1.6.	Rozwój i utrzymanie infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (trasy rowerowe, ścieżki spacerowe, szlaki turystyczne, itp.) oraz realizacja i wspieranie imprez (zawody, rajdy,	2022-2031	Urząd Miejski, ŚDK, OSIR, LGD	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, sąsiednie gminy. Szkoły, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Kluby i

wycieczki, pikniki międzypokoleniowe, itp.).			organizacje sportowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Media
--	--	--	--

Cel operacyjny:**6.2. Bezpieczeństwo, zdrowie i prospołeczna gospodarka mieszkaniowa**

- Liczba interwencji Policji – dane KPP
- Liczba źródeł ciepła wymienionych na ekologicznie w ramach programów gminnych - dane Urzędu Miasta i Gminy w Świebodzinie;
- Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku na terenie Gminy - dane Banku Danych Lokalnych GUS;
- Liczba akcji prozdrowotnych i bezpłatnych badań profilaktycznych – dane placówek ochrony zdrowia;
- Liczba imprez gminnych propagujących i krzewiących wartości zdrowotne wśród mieszkańców – dane instytucji kultury, sportu i Urzędu Miasta i Gminy Świebodzin.
- Liczba uczniów objętych programem edukacji zdrowotnej – dane szkół i placówek oświatowych i/lub Urzędu Miasta i Gminy

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
6.2.1.	Zwiększenie liczby patroli w centrum miasta oraz w sołectwach.	2022-2031	Policja	Urząd Miasta i Gminy, Rady sołeckie i zarządy osiedli.
6.2.2.	Objęcie monitoringiem wizyjnym miejsc strategicznych i szczególnie zagrożonych na terenie gminy.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Policja, OSP, PSP
6.2.3.	Realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, Organizacje pozarządowe.
6.2.4.	Rozwój i modernizacja systemu mieszkań socjalnych.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	ŚTBS, Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa „KZN – Zachodni” sp. z o.o.
6.2.5.	Rozwój i modernizacja systemu mieszkań komunalnych	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	ŚTBS, Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa „KZN – Zachodni” sp. z o.o.
6.2.6.	Promocja i upowszechnianie aktywnego, zdrowego stylu życia, w tym edukacja zdrowotna w szkołach i placówkach oświatowych, organizacja imprez, festynów, happeningów oraz konkursów, propagujących i krzewiących wartości zdrowotne wśród mieszkańców.	2022-2031	Instytucje kultury, Urząd Miasta i Gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Szkoły i placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

6.2.7.	Współpraca na rzecz zwiększenia dostępności i jakości usług ochrony zdrowia.	2022-2031	Placówki ochrony zdrowia	OPS, Organizacje pozarządowe, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Urząd Miasta i Gminy.
6.2.8.	Edukacja zdrowotna w szkołach i placówkach oświatowych.	2022-2031	Szkoły i placówki oświatowe	Urząd Miasta i Gminy, OPS, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe.
6.2.9.	Współpraca w zakresie utworzenia systemu komunikacji publicznej.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy	Starostwo Powiatowe w Świebodzinie i sąsiednie gminy.

Cel operacyjny:**6.3. Rozwój i integracja działań w ramach pomocy społecznej**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba spotkań podmiotów działających w obszarze polityki społecznej - dane Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach i kursach w ramach doskonalenia kadr polityki społecznej - dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie i innych instytucji polityki społecznej.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
6.3.1.	Doskonalenie systemu wymiany i analizowania informacji oraz szybkiego reagowania pomiędzy podmiotami działającymi w obszarze polityki społecznej	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Szkoły i placówki oświatowe, Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Policja, sądy, prokuratura, Placówki ochrony zdrowia, Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze
6.3.2.	Systematyczne wzmocnienie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji polityki społecznej poprzez doskonalenie. Utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych i asystentów rodzin.	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Ośrodki szkoleniowo-doradcze, organizacje pozarządowe, LUW, UMWL
6.3.3.	Poprawa warunków lokalowych i sprzętowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy
6.3.4.	Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i	2022-2031	Ośrodek Pomocy Społecznej	Urząd Miasta i Gminy, Instytucje polityki społecznej, szkoły

	wsparcia mieszkańców gminy.			i placówki oświatowe, Instytucje kultury, organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Placówki ochrony zdrowia, Media lokalne
--	-----------------------------	--	--	---

Cel operacyjny:**6.4. Rozwój aktywności obywatelskiej i społecznej**

Proponowane mierniki realizacji celu:

- Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu polityki społecznej na terenie gminy, przy wsparciu środków publicznych – dane Urzędu Miejskiego w Świebodzinie oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie;
- Suma środków publicznych przeznaczonych na realizację przez organizacje pozarządowe zadań z zakresu polityki społecznej na terenie gminy (w ramach otwartych konkursów ofert) - dane Urzędu Miasta i Gminy w Świebodzinie;
- Liczba wolontariuszy współpracujących z instytucjami i organizacjami na terenie Gminy – dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie, Świebodzińskiego Domu Kultury, organizacji pozarządowych, szkół i placówek oświatowych oraz kościołów i związków wyznaniowych.

	Działania przewidziane do realizacji	Okres realizacji	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Podmioty zaangażowane/partnerzy
6.4.1.	Wsparcie merytoryczne, lokalowe i finansowe organizacji pozarządowych oraz innych form inicjatyw społecznych, w szczególności działających w zakresie polityki społecznej.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Instytucje publiczne, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe
6.4.2.	Powierzenie i wspieranie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym.	2022-2031	Urząd Miasta i Gminy, Instytucje publiczne	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe
6.4.3.	Rozwój i promocja wolontariatu oraz zaangażowania społecznego na terenie Gminy	2022-2031	Organizacje pozarządowe, Kościoły i związki wyznaniowe, Kluby i organizacje sportowe, Placówki oświatowe	Ośrodek Pomocy Społecznej i inne instytucje polityki społecznej, Urząd Miasta i Gminy, Instytucje kultury i inne publiczne

RAMY FINANSOWE STRATEGII

Potrzeba określenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w strategii rozwiązywania problemów społecznych jest finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Świebodzin. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji strategii.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym różnym grupom adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Gminy Świebodzin jako przyjaznego miejsca życia rodzinom z dziećmi i seniorom;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wsparcie osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

VII SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin* to wprowadzanie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, działających na polu polityki społecznej w Gminie. Taka zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie *Strategii*, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji wyodrębnionych w niej zadań, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin* na lata 2022-2031 obejmować będzie pięć etapów, przedstawionych w poniższej tabeli.

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Świebodzinie o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031”.	II kwartał 2022
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych <i>Strategią</i>	II kwartał 2022r. – IV kwartał 2031r.
Etap III	Monitoring i ewaluacja <i>Strategii</i>	Na koniec każdego roku w okresie od 2022r. do 2031r.
Etap IV	Uzupełnienie <i>Strategii</i> o nowe zadania i programy	Sukcesywnie w okresie wdrażania <i>Strategii</i> – od II kwartału 2022r. do IV kwartału 2031r.
Etap V	Podsumowanie i ocena <i>Strategii</i>	II kwartał 2032r.

7.1. System aktualizacji strategii

Strategia jest dokumentem „żywym” i wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne, to jednak należy pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków *Strategii*. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Konsekwencje pojawienia się koronawirusa SARS-CoV-2 i wywołanej przez nią choroby COVID-19 oraz napływ uchodźców spowodowany wojną na Ukrainie mogą spowodować konieczność zredefiniowania zaplanowanych działań. Skutki ekonomiczne, gospodarcze i społeczne pandemii i wojny będą dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej. W związku z tym mogą pojawić się nowe wyzwania polityki lokalnej. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie *Strategii* jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który

towarzyszył tworzeniu *Strategii*. Dyrektor OPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu *Strategii* Dyrektora OPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Świebodzin*, ale również nowe, nie ujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świebodzinie. Zadaniem koordynatora jest ciągle nadzór nad pracami OPS w zakresie wdrażania i aktualizacji *Strategii*.

7.2. Monitoring

Proces monitoringu *Strategii* będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w *Strategii* odnoszące się do poszczególnych zadań. Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych, obszarach służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danymi statystycznymi GUS, jednostek organizacyjnych UMiG, KPP, PUP, OPS, GKRPA, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji *Strategii* przygotowana będzie przez Ośrodek Pomocy Społecznej i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach. Wnioski z monitoringu będą stanowić jeden z elementów aktualizacji *Strategii*.

7.3. Ewaluacja

Końcówka ewaluacji *Strategii* posłuży w ocenie realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie pomocnym narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej Gminy w kolejnych latach. Wskaźniki realizacji działań, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, wskazane zostały w dokumencie strategicznym przy poszczególnych celach strategicznych. Zostały one określone w oparciu o przewidywane rezultaty zadań/działania. Wskaźniki realizacji działań zostały zaplanowane w oparciu o szacunkowe przewidywane dane, zaplanowane dla osiągnięcia działań w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Informacja na temat realizacji *Strategii* oraz osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana corocznie w formie raportu monitoringowego.

ZAKOŃCZENIE

Z uwagi na to, że okres obowiązywania poprzedniej *Strategii* upłynął w 2021 roku, nadszedł czas, by wytyczyć innowacyjne cele i kierunki działań. Opracowanie nowej *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022-2031* będzie kontynuacją poprzedniego dokumentu. Z przeprowadzonych badań w środowisku lokalnym wynika, że nadal należy skupić się na aktywności społecznej mieszkańców, sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, bezpieczeństwie dotyczącym przeciwdziałania uzależnieniom oraz bezradności życiowej. Cele i kierunki działań określone w nowej *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* pozwolą na dalsze, bardziej skuteczne zapobieganie występującym na terenie Gminy problemom i zagrożeniom społecznym. Realizacja *Strategii* powinna przyczynić się budowania w Gminie Świebodzin nowoczesnego modelu polityki społecznej, w której nacisk położony będzie na zwiększenie poziomu aktywności jej mieszkańców, wzmacnianie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej. *Strategia* to dokument otwarty „elastyczny”, tzn. mogący podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom, związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, rozeznanymi potrzebami Gminy Świebodzin oraz wymogami prawa. *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2022-2031* powinna stanowić narzędzie, wykorzystywane w procesie pozyskiwania środków finansowych na realizację zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych. Wszystkie podmioty realizujące niniejszą *Strategię* uwzględnić powinny w trakcie jej wdrażania aktualną sytuację społeczną Gminy Świebodzin, posiadane zasoby ludzkie, obowiązujące przepisy prawne oraz możliwość finansowania poszczególnych działań w ramach zewnętrznych środków finansowych. Zapisy zawarte w *Strategii* będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytycznymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań, powinny je również rozwijać i uszczegółowiać. Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu jest to, że jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia poziomu jakości życia mieszkańców Gminy Świebodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy Świebodzin, natomiast *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych* jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiającego najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów. Podobnie jak sam proces przygotowania niniejszej *Strategii* tak jej realizacja zapisów powinna mieć charakter partycypacyjny. Przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrażanie modelu pomocy

zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268 ze zm.), do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świebodzin na lata 2022 - 2031 jest wieloletnim i najważniejszym dokumentem programowym stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jej mieszkańców, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W myśl art. 16b ust. 2 cytowanej ustawy strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest zwiększenie poziomu aktywności mieszkańców Gminy Świebodzin, wzmocnienie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie lokalnej społeczności. Misja ta będzie realizowana poprzez cele strategiczne zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Świebodzin, w szczególności tych, którzy należą do grupy osób zagrożonych wykluczeniem w różnych obszarach życia społecznego.

Wobec powyższego zasadne jest przyjęcie przedmiotowej uchwały.